

Postoje dobrovolníků SKM Zlín k naplňování cílů projektu „Nealkodiskotéky“.

Bc. Kozubík Martin

Diplomová práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Martin KOZUBÍK**
Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Postoje dobrovolníků SKM Zlín spolupracujících na projektu "Nealkodiskotéky" k naplňování jeho cílů.**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti Salesiánského výchovného stylu.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BOSCO, T. Don Bosco, Praha : Portál, 2004. ISBN 80-7178-967-4.

BOSCO, T., NANNI, C. Dej mi duše – Salesiánská tradice, Klášterní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2006

FERRERO, B. Šťastní rodiče, Praha : Portál, 2004

FERRERO, B. Vychovávěj, jako Don Bosco, Praha : Portál, 2007

VÁŇOVÁ, J., KAPLÁNEK, M..práce v Salesiánském duchu, Praha : Salesiánská provincie Praha, 2002.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Eva Machů, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **12. ledna 2010**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2010**

Ve Zlíně dne 12. ledna 2010

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 30.4.10

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací.

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Obsahem této práce je zjištěním postojů dobrovolníků SKM Zlín spolupracujících na projektu „Nealkodiskotéky“ k naplňování jeho cílů. Práce je rozdělena do dvou částí na teoretickou a praktickou.

V teoretické se zabýváme Salesiány Dona Bosca, jejich pedagogikou. Popisujeme Salesiánský klub mládeže ve Zlíně a jeho projekt „Nealkodiskotéka“. Dále v této části mluvíme o dobrovolnictví

V praktické části provedeme výzkum za účelem zjištění postojů dobrovolníků SKM Zlín k naplňování cílů projektu Nealkodiskotéka

Klíčová slova: Dobrovolník, Salesiáni Dona Bosca, postoj, cíl

ABSTRACT

The content of this work is finding of attitudes of volunteers of SKM Zlín who cooperate on „Nealkodiskotéky“ project to making of its targets. This thesis is divided to two parts. (Theoretical and practical) In theoretical part we write about Salesians of Don Bosco, their pedagogic system. We describe „Salesiánský klub mládeže Zlín“ it's projekt „Nealkodiskotéka“. In this part of thesis we talk about being a volunteer.

In practical part of thesis there is research to find attitudes of volunteers of SKM Zlín to making targets of its project.

Keywords: Volunteer, Salesians of Don Bosco, attitude, target

Děkuji vedoucí práce Mgr. Evě Machů, Ph.D.za trpělivý a vstřícný přístup, pomoc a ochotu.

Mé díky dále patří panu Petrovi Kopřivovi, předsedovi klubu SKM Zlín za umožnění výzkumu a podporu při tvorbě práce.

Dále bych poděkoval zaměstnavateli za vstřícnost při mých studiích.

Děkuji všem svým blízkým za podporu a pomoc.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 SALESIÁNI A JEJICH DÍLO	11
1.1 SALESIÁNSKÁ ČINNOST U NÁS	11
1.2 OSOBNOST JANA BOSCA.....	13
1.3 PREVENTIVNÍ VÝCHOVNÝ SYSTÉM.....	14
2 SALESIÁNSKÝ KLUB MLÁDEŽE ZLÍN	17
2.1 DOBROVOLNICTVÍ V SKM ZLÍN	18
2.2 NEALKODISKOTÉKY.....	20
2.2.1 Charakteristika	20
2.2.2 Cíle projektu.....	22
3 DOBROVOLNICTVÍ	23
3.1 POJMY SOUVISEJÍCÍ S DOBROVOLNICTVÍM	23
3.2 CHARAKTERISTIKA DOBROVOLNICTVÍ.....	26
3.3 DOBROVOLNICTVÍ VE SVĚTĚ A U NÁS	27
3.3.1 Dobrovolnictví v USA	27
3.3.2 Dobrovolnictví v Evropě.....	28
3.3.3 Dobrovolnictví v České republice.....	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
4 PROJEKT VÝZKUMU	32
4.1 CÍL VÝZKUMU	32
4.2 METODY VÝZKUMU.....	32
4.3 PODMÍNKY VÝZKUMU.....	32
4.3.1 Charakteristika vzorku pokusných osob.....	32
4.3.2 Administrace dotazníků a rozhovorů	33
5 FREKVENČNÍ A DISTRIBUČNÍ ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT	34
6 ODPOVĚDI NA OTÁZKY FORMULOVANÉ V DÍLČÍCH CÍLECH VÝZKUMU	52
ZÁVĚR	55
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	58
SEZNAM TABULEK	59
SEZNAM GRAFŮ	60
SEZNAM PŘÍLOH	61

ÚVOD

Téma své diplomové práce jsem si vybíral poměrně dlouho. Byl jsem proto velmi rád, když jsem pro toto téma našel pochopení u vedoucí práce, které ještě jednou děkuji.

Téma je mi blízké nejen po samotné obsahové stránce, ale také proto, že jsem stále dobrovolníkem v Salesiánském klubu mládeže a má služba tam souvisí právě s touto problematikou.

Moje diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních částí, a to teoretické a praktické. V té první se zaměřím na popis Salesiánského díla. Ve stručnosti se zmíním o tom, kdo vlastně jsou Salesiáni Dona Bosca, také popíšu jejich dílo ve světě i u nás. Samozřejmě neopomenu zmínit velkou osobnost a zakladatele Salesiánů Jana Bosca a jeho velký odkaz Preventivní výchovný systém a jeho složky.

Po seznámení se Salesiány a Donem Boscem navážu na preventivní výchovný systém, protože budu charakterizovat Salesiánský klub mládeže, kde se tento styl výchovy uskutečňuje. V této kapitole popíšu konkrétně Zlínský Salesiánský klub. Jeho historii a poslání. Budu se zabývat dobrovolnictvím v SKM Zlín, jak organizace s dobrovolníky pracuje, jaké má na ně nároky a podobně. Dále popíšu přímo jednu z jeho aktivit „Nealkodiskotéku“ a její cíle.

V další kapitole se budu věnovat dobrovolnictví, jako takovému. Vymežím základní pojmy, které s dobrovolnictvím souvisí a také jej charakterizují. Poté popíši dobrovolnictví v USA, Evropě a také v ČR.

V praktické části se budu zabývat výzkumem postojů dobrovolníků SKM Zlín, kteří spolupracují na projektu „Nealkodiskotéka“ k tomu, zda jsou naplňovány její cíle. Nejprve použiji dotazník, na základě kterého uskutečním rozhovory s cíleně vybranými respondenty k doplnění informací z dotazníku. Výsledky, ke kterým jsem dospěl dotazníkovou metodou a pomocí polostrukturovaného rozhovoru jsem uspořádal do tabulek a grafů a opatřil komentářem. Odpověďmi na otázky formulované v dílčích cílech výzkumu uzavírám praktickou část své bakalářské práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SALESIÁNI A JEJICH DÍLO

V roce 1859 založil v Turíně Don Bosco řeholní společnost salesiánů, jejíž stanovy byly schváleny v roce 1874. Díky svému propracovanému výchovnému programu se řehole rozšířila po Evropě. Obsahem salesiánské práce je především práce s mládeží. Vychovávají ji k životu založenému na rozumu, laskavosti a náboženské praxi. (Pavlicová a kol., 1994). K dosažení svých výchovných cílů musí Salesiáni ve své práci reflektovat aktuální problémy společnosti. Je nutné sledovat vývoj ve společnosti a církvi. Salesiáni přizpůsobují své aktivity potřebám a požadavkům mládeže a doby. Zejména ve 20. století Salesiáni rozšířili svoji činnost, ze specializace na práci s mládeží, také na misijní činnost, asistence ve farnostech, exercicie a podobně.

Za vznik Salesiánského díla považujeme rok 1841. Tehdy se Giovanni Bosco (již jako kněz), ujal mladičkého chlapce Bartolomea, kterého kostelník vyhnal z kostela. Don Bosco Bartolomea pozval na nedělní katechismus, chlapec přišel i se svými vrstevníky. Postupem času takto Don Bosco vytvořil početnou skupinu chlapců. Většina z nich byla bez domova a možnosti vzdělání. Don Bosco jim tedy poskytl nejen chybějící zázemí a vzdělání, ale rovněž možnost rozvoje, hry, zábavu a prostor pro využití volného času. Takto vznikla tak zvaná „Valdocká oratoř“. (podle Turínské čtvrti Valdocco). Termín **oratoř** dříve označoval zařízení pro mládež, kde probíhala katecheze, bohoslužba, ale zároveň i hry a zábava. Dnes tímto termínem rozumíme pravidelný prostor pro výchovnou, sportovní i zábavní činnost pro mládež a děti, kdy jsou aktivně přítomni Salesiáni, nebo jejich spolupracovníci, dobrovolníci. (Váňová, Kaplánek, 2002).

Když se dílo Dona Bosca rozrůstalo, zjistil, že na celou oratoř nestačí sám, proto se obklopil podobně smýšlejícími lidmi z řad kněží, ale i laiků. Tak dal vznik **Kongregaci Salesiánů Dona Bosca**. (Název pochází od sv. Františka Saleského).

1.1 Salesiánská činnost u nás

Není tomu tak dávno, co v roce 2007 slavili Salesiáni 80. výročí příchodu do naší vlasti. Přesný příchod salesiánů do Československa datujeme na svátek sv. Václava 28. září 1927. (Vracovský, 2002, s. 12). První český Salesián byl Ignác Stuchlý, který založil chlapecký dům ve Fryštáku. Ignác Stuchlý přišel do tehdejšího Československa jako téměř šedesátiletý muž, který již měl zkušenosti ze svého působení

z Itálie a Jugoslávie. Postupem času vznikaly po republice chlapecké ústavy, které bychom mohli přirovnat k dnešním domovům mládeže. Souběžně vznikaly domy pro přípravu budoucích Salesiánů a pochopitelně oratoře. Tato činnost první generace Salesiánů u nás lze charakterizovat, jako pastoračně výchovnou práci mezi mládeží především v oratořích a zároveň internátních domech. (Vracovský, 2002).

Salesiánské dílo by zřejmě pokračovalo ve stejném duchu dále, ale 2. světová válka udělala ráznou změnu v jejich práci. Přinesla s sebou řadu nečekaných zvrátů pro celé salesiánské dílo. Fryštácký dům byl zabrán Nacisty a mnozí Salesiáni byli vězněni, popřípadě odvezeni do koncentračních táborů. Přesto všechno přežilo salesiánské dílo válku a na jejím konci u nás působilo přes dvě stovky Salesiánů.

S nástupem komunismu prožívali Salesiáni podobně těžké období, jako celá řada ostatních řeholí, církevních spolků a církví všeobecně. Činnost těchto řeholí byla kvalifikována, jako nezákonná. V dubnu 1950 ozbrojené složky obklíčily všechny řeholní domy mužských kongregací a řeholníci byli následně pozavíráni do koncentračních táborů a nebo vězněni. (celkově bylo u nás od nástupu komunistické moci do roku 1989 odsouzeno a vězněno 47 Salesiánů). Salesiáni, kteří se z vězení vrátili nemohli oficiálně vykonávat svoji duchovenskou činnost ani se jinak věnovat svému poslání. Podobně, jako jiní političtí vězni byli často zapojeni do „budování socialismu“ ve výrobních procesech. I tyto nesnáze neznamenal konec salesiánského díla v Českých zemích. Jejich aktivity se nutně přesunuly do klidu soukromých bytů, chat nebo přírody. Tak probíhala i příprava nových Salesiánů, studium, ale i programy pro děti a mládež. Takto vznikly „Chaloupky“. Tento termín nám vymezuje Vracovský (2002) jako: „letní tábory pořádané v salesiánském duchu, které se rozvíjely v období totality v naší republice. Typickým znakem chaloupek byl výchovně katecheticky zaměřený program v malém společenství dětí a vedoucích“. Po Sametové revoluci v roce 1989 se před Salesiány otevřely nové možnosti a příležitosti, ale také nové úkoly a problémy. Jedním z velkých úkolů počátku této éry byla rekonstrukce a oprava domů, které byly navraceny v restitucích. Následným úkolem, který před Salesiány stál, bylo hledání a určování svých rolí a úkolů v nově vznikající společnosti. Salesiáni vystoupili z ilegality a začali se opětovně učit žít v komunitách. V několika větších městech se podařilo obnovit, nebo založit salesiánské domy se středisky (Brno, Praha, Zlín, Teplice...) Mnozí salesiánští kněží zůstali působit, jako kněží mimo komunity. Pro toho, kdo se zajímá o humanitní vědy zajisté nebude nezajímavá informace, že Salesiánská

provincie založila nakladatelství Portál, které je u nás významné ve vydávání psychologické a pedagogické literatury. Dále provincie zřídila vyšší sociálně pedagogickou a teologickou školu JABOK. Salesiáni se také zapojují do spolupráce s nejrůznějšími médii. (Česká televize, Radio Proglas a nově také TV NOE). Jakmile Salesiáni znovuobjevili a svoji roli ve společnosti, mohli se také začít věnovat dalšímu tradičnímu znaku jejich stylu činnosti – misiím. Česká Salesiánská provincie zodpovídá za pomoc Bulharsku. (Váňová, Kaplánek 2002).

1.2 Osobnost Jana Bosca

Giovanni Melchior Bosco se narodil 16. 8. 1815 v severoitalské Becchi nedaleko Turína jako nejmladší ze tří synů. V necelých dvou letech skonal jeho otec Fratišek. Jeho matka Markéta se rozhodla, že nejmladšího syna zasvětit Panně Marii. Ona byla také ta, která mu vštěpovala víru v Boha a ve výchově ho k ní vedla. Mezi ostatními hochy z vesnice působil Jeník jako vůdčí typ. Předváděl ostatním svoje kejkle a kousky, které pochytil na tržištích a od potulných kumštýřů. Dovedl zaujmout své vrstevníky a při svých „představeních“ nevynechával modlitbu, nebo převyprávění nedělního kázání. V 9 letech měl sen, který pomohl určit jeho budoucí dráhu. Zdálo se mu o skupince mladíků, kteří si hráli a přitom kleli, snažil se je napomínat, pěstmi si sjednal mezi nimi pořádek. Pak ho zastavila zářící postava muže se slovy: „Ne pěstmi, ale mírností a láskou.“ Dále se mu zdálo o pastvině plné divokých šelem a spanilé paní, tu se všechny šelmy proměnily v beránky a spokojeně se pásli. Vznešená paní mu řekla: „Tu je tvé pole, zde pracuj. Staň se silným, udatným a pokorným. To, co se stalo nyní s těmito zvířaty, můžeš udělat ty i pro mé syny.“ Jan byl nejprve z tohoto, i následných snů zmatek, ovšem jistota, kterou se mu i skrze ně dostala vedla již jeho směřování jasným směrem. Když se pak po letech stal v Turíně knězem, tak vložil svoje schopnosti, úsilí a práci do budování výchovných děl pro opuštěnou mládež. Jako klíč k úspěchu přenechal svým následovníkům preventivní výchovný systém založený na rozumu, náboženství a laskavosti. Jan Bosko umírá v Turíně na konci ledna roku 1888. V roce 1934 jej Pius X prohlásil za svatého.

(www.abcsvatych.com/mesice/1/leden31.htm)

1.3 Preventivní výchovný systém

Don Bosco během celého svého života a při své práci s mládeží, prožíval styl výchovy, který vytvořil a kterému on sám říkal: „Preventivní systém.“ Celý tento systém má tři základní pilíře: Rozum, náboženství a laskavost. Tento systém vychovává z žáka (svěřence, klienta..) přítele, který dovede vidět ve svém asistentovi v podstatě dobrodince, který ho upomíná pouze proto, že z něj chce vychovat dobrého člověka. Vychovatel napomíná tak, aby nenarušil vztah mezi vychovatelem a žákem (svěřencem, klientem) a to ani v době výchovy, ani později. Je – li jejich vztah opravdový a vychovatel si srdce svého žáka opravdu získal, bude na něj mít vliv navěky. Vychovatel je chápán, jako člověk, který se rozhodl zasvětit svůj život pro dobro svých žáků. Musí tudíž být ochoten podstoupit námahu k dosažení svého cíle. Jeho cílem je občanská, mravní a odborná výchova jeho žáků. Preventivní výchovný systém dělá z žáka přítele, který vidí ve svém vychovateli dobrodince. Takže pokud ho upozorňuje, tak proto, že jej chce udělat dobrým a uchránit ho před zlem. (Bosco, 1877)

Preventivní systém tedy není výsledkem čerpání z literatury, jeho zdrojem je samotný Don Bosco a jeho život. Pokud chceme pochopit výchovnou sílu preventivního systému v dnešních dnech, musíme nejen nastudovat jeho styčné body a silné stránky, ale také pochopit výchovnou zkušenost Dona Bosca a pokračování této výchovné tradice současné salesiánské rodiny. (Bosco, 2006) Základním prvkem preventivního systému, jak již z názvu vyplývá je prevence, a to asistující a výchovná. Následně pak navazují rozum a náboženství. (Piknová, 2006). Na druhý nádech ovšem musíme dodat, že preventivní systém pracuje, jako systém a tudíž se opírá o všemi svými jednotlivými prvky. Středem pozornosti je vztah vychovatele a vychovávaného.

Tento vztah obsahuje právě tyto prvky:

Rozum. Tento prvek zavazuje k tomu, aby vychovatel jednal podle osvědčených norem pedagogiky a pastorače. Musíme hledat důvody, motivy a způsoby, jak se ke každému vychovávanému zachovat vzhledem k jeho možnostem. (Váňová, Kaplánek, 2002);(Bosco, 2006).

Laskavost. Mladí lidé musí cítit, že je vychovatelé mají rádi a že to s nimi myslí dobře. To platí i pro situace, kdy musí být stanoveny hranice. Laskavost znamená projevat pozornost a náklonnost a současně vyžadovat dodržování pravidel.

Náboženská výchova. Zaměření na to, aby ve vychovatelích (salesiánech) mladí lidé nacházeli přátele, na něž se mohou obrátit s otázkami po smyslu života. Nabízet prostor a čas pro rozjímání, modlitbu a bohoslužby. Myslíme tím i to, že preventivní systém stojí na vzoru Ježíše Krista, čili křesťanské tradice je tedy motivován vírou. (Váňová, Kaplánek, 2002).

Tyto myšlenky Dona Bosca v dnešní době můžeme rozvézt na konkrétní charakteristiky preventivního výchovného systému. **Rodinnost** – žít s mladými tak, aby byl vytvořen pocit bezpečí. Mladí lidé tak mohou prožívat sounáležitost pocitu, že „jsou doma“. K navození rodinnosti je nutná aktivní přítomnost, mezi mladými. Aktivní přítomnost můžeme nazvat **Asistence**. Jde o navázání osobních vztahů s mládeží, aktivní naslouchání, vedení, povzbuzení, motivace, společné aktivity, zábavu. Vychovatel je průvodcem a partnerem ve výchově. Asistence ovšem vylučuje jakékoliv formy manipulativního jednání. Vychovatel vždy musí jednat s úctou k individualitě vychovávaného. Ovšem, aby mohl vychovatel jednat, dle poměrně nelehkých pravidel asistence, musí mít u mladého člověka **autoritu**. Nejlépe samozřejmě je, pokud je autorita přirozená. S autoritou, je dle Dona Bosca úzce spjata **věrohodnost**, protože výchovný systém je zbytečný, pokud není prožíván vychovatelem a výchovným prostředím. Z dalších charakteristik preventivního systému můžeme jmenovat **veselost a optimismus**. K salesiánské pedagogice patří neodlučitelně optimismus a příjemná atmosféra a veselost. Tyto rysy by se měly projevat ve všech druzích salesiánské činnosti. V návaznosti na optimismus a radostnou atmosféru můžeme chápat další charakteristický znak preventivního systému **pohostinnost**. Všichni spolupracovníci se musí starat o to, aby panovala přívětivá atmosféra. **Náboženská praxe**. Tento rys salesiánské pedagogiky vyžaduje velkou citlivost k tomu, aby byl uplatňován správně. Don Bosco poukazoval na to, jak důležitou součástí jeho pedagogického systému náboženství a víra jsou. Mladý člověk by měl poznat, že náboženství jeho životu může pomoci. **Výchovné a pastorační společenství** je propojeno nejen se Salesiány, ale i se zaměstnanci, dobrovolníky, přáteli, spolupracovníky – ti by všichni měli reprezentovat hodnoty, které jsou pro salesiánský výchovný styl typické. Je důležité, aby všichni, kdo na

výchově participují byli jednotní. Pro mladé lidi je důležitý pocit příjemné atmosféry, ale také dobrá spolupráce mezi Salesiány a všemi jejich spolupracovníky.

Krom charakteristik preventivního systému, můžeme popsat také jeho cíle. Tyto nám přehledně zformulovali Váňová a Kaplánek (2002).

Integrální výchova a vzdělání – Podle salesiánského stylu výchovy se snažíme mladého člověka doprovázet a podporovat k tomu, aby se stal soběstačným a zodpovědným. K této pedagogice neodmyslitelně patří náboženské, kulturní, ekologické a sociální vzdělávání a výchova. V současné době zmítají společností individualistické tendence vedoucí k sobeckému a materialistickému životnímu stylu, proto se Salesiáni snaží nabídnout a zprostředkovat alternativu života v solidaritě a společenství – to můžeme nazvat: **Zkušenost se společenstvím a pozvání k solidaritě**. Další cíl preventivního systému můžeme vidět ve **vytváření schopnosti k spoluutváření společnosti a církve**. Mladí lidé jsou nejen příjemci salesiánských služeb, ale také jejich subjekty, jakými si „prvními apoštoly mládeže“. Salesiánům záleží na tom, aby se jako křesťané spolu s těmito mladými lidmi podíleli na úrovni kultury v naší společnosti. Snaží se, aby mladí lidé přijímali jejich hodnoty solidarity za své. Pokud se dnešní Salesiáni chtějí držet odkazu Dona Bosca, tak v cílech jejich pedagogického systému musíme nalézt **přednostní péče o chudou mládež**. Chudá, opuštěná a ohrožená mládež nejvíce potřebuje lásku a péči. Nemusí se nutně vždy jednat o chudobu materiální, ale s nárůstem této chudoby ve společnosti, musíme počítat i s touto variantou. Don Bosco sestavil několik jednoduchých pravidel a rad pro vychovatele, myslím si, že se právě na konec této kapitoly hodí:

- Snaž se s každým často hovořit. Pokud zjistíš, že něco potřebuje, postarej se o to co nejdřív.
- Varuj se zvláštního přátelství a nadržování některým dětem.
- Co nejvíce se snaž podpořit schopnosti každého a podle toho rozděluj povinnosti, aby každý zastával to, k čemu má nejlepší předpoklady.
- Necítíš-li k mladým lidem lásku, nemáš-li pochopení a trpělivost pro jejich nezralé jednání, bylo by lepší, aby sis vybral jakékoliv jiné povolání.“ (Kříž, 2009)

2 SALESIÁNSKÝ KLUB MLÁDEŽE ZLÍN

Když jsme hovořili o salesiánském výchovném stylu – preventivním výchovném systému, tak to bylo proto, že tento systém je uplatňován i v salesiánských střediscích. Jedním ze sítě středisek u nás, ale i ve zbytku světa, je právě Salesiánský klub mládeže Zlín. (SKM Zlín). Toto středisko se nachází na sídlišti Jižní Svahy a Občanské sdružení Salesiánský klub mládeže Zlín bylo založeno v roce 1996. Z historického pohledu to ovšem není první přítomnost Salesiánů ve Zlíně. Ti zde působí již od roku 1968, možná proto jim byla po roce 1989 svěřena zlínská farnost. Počátky střediska můžeme vidět v činnosti, která předcházela jeho založení. Byly to aktivity (klubovny, sport, kroužky, oratoř), které se odehrávaly v pronajatých prostorách kláštera v centru Zlína. Tuto Oratoř začaly navštěvovat také děti nevěří, ale také děti z nově vzniklé církevní školy. (Piknová, 2006); (Kozubík, 2008). Protože pronajaté prostory v centru Zlína již svou kapacitou nebyly dostačující, probíhaly aktivity Salesiánů na dvou místech. V roce 1998 bylo na sídlišti Jižní Svahy v provizorních prostorách otevřeno salesiánské středisko, to se posléze přesunulo do nově zbudovaných prostor, kde je od roku 2003 dodnes. Jak jsme se již zmínili SKM Zlín má formu občanského sdružení. Tato forma je u nás nejrozšířenější formou pro nevládní neziskové organizace. Tuto formu zřízení upravuje Zákon o sdružování občanů č. 83/1990 Sb. Posláním sdružení je: „Doprovázet mladé lidi na cestě k dospělosti.“ Z tohoto poslání plynou dva konkrétní cíle, tak jak je uvádí výroční zpráva z roku 2006:

- Integrální výchova. Klub usiluje o komplexní rozvoj mladého člověka po stránce tělesné, duševní, sociální i duchovní
- Pozvání k solidaritě. Rozvíjí u mladých lidí tuto základní vlastnost pro trvale udržitelný rozvoj společnosti a světa

Pro naplnění prvního cíle sdružení nabízí dětem a mladým lidem bez rozdílu původu, vyznání a náboženského přesvědčení prožití volného času ve třech formách:

- Spontánní činnost v nízkoprahovém zařízení
- Zájmová činnost v kroužcích, nealkodiskotékách a nepravidelných akcích
- Prázdninové tábory

Pro naplnění druhého cíle sdružení nabízí službu pro dobrovolníky. Cílem je, aby se dobrovolníci stali animátory, tedy lidmi, kteří cítí zodpovědnost za svůj život, za život

druhých, za prostředí, ve kterém žijí. Sdružení vede dobrovolníky k odpovědnosti za určitou aktivitu, včetně její výchovné kvality. Zajišťuje dobrovolníkům podmínky pro jejich práci a nabízí jim profesní a lidský rozvoj. (Výroční zpráva SKM Zlín, 2006).

2.1 Dobrovolnictví v SKM Zlín

Činnost SKM Zlín je z velké části postavena na dobrovolné službě. Jednotlivé aktivity jsou organizovány týmy dobrovolníků, kteří se pravidelně setkávají za tímto účelem. Dobrovolná služba naplňuje jeden z cílů organizace – Pozvání k solidaritě. Organizace dobrovolníky doprovází při činnosti a spolu se zaměstnanci vytváří pro jejich službu profesionální zázemí. Středisko využívá několik způsobů vzdělávání dobrovolníků. Vlastní vzdělávání, exkurze a také kooperuje na projektu: Výchova a vzdělávání dobrovolníků. Tento projekt je rozdělen na několik částí. Mladší dobrovolníci mohou získat odpovídající vzdělání během tříletého vzdělávacího programu Salesiánští animátoři. Pro dospělé animátory s dlouholetou praxí, kteří chtějí akreditaci získat je připraven kurz Margherita u organizace SADBA. V současnosti vykonává v SKM Zlín službu 90 dobrovolníků, z toho 49 je akreditovaných podle zákona o dobrovolnictví.

Z cílů organizace a prostředků, jakým je jich dosahováno vyplývá, že SKM Zlín má jisté požadavky na zaměstnance a dobrovolníky.

- Vztah k mládeži – přirozený a zdravý vztah k mládeži jde ruku v ruce s odborností pro výchovatskou práci. Vychovatel (dobrovolník, zaměstnanec) musí mít schopnost mladého člověka zaujmout, a navázat s ním vztah. Na základě tohoto vztahu přivádí vychovatel mladého člověka k poznání a přijetí hodnot, které vychovatel sám žije. Vychovatel o těchto hodnotách často vůbec nemluví, ale vychováváný je vidí, cítí, zažívá. Požadavek vztahu k mládeži můžeme definovat jako: „Ochota pravidelně a předvídatým způsobem si pro mladého člověka nacházet čas.“ (Pávková, 1999).
- Odbornost – požadujeme odbornou kompetenci nebo ochotu k jejímu získávání, která odpovídá zadaným úkolům. Požadujeme také zájem a orientaci v politických otázkách, které se týkají mládeže, a v postojích těch, kteří zájmy mládeže hájí.
- Osobnost a víra – kromě odbornosti, požadujeme, aby profil osobnosti odpovídal základnímu křesťanskému přesvědčení. Jako organizace spojená s katolickým

křesťanstvím, požadujeme od křesťanských pracovníků úsilí o život z víry. Od ostatních pracovníků a dobrovolníků očekáváme, že se ztotožní s naším posláním a cíli a podporují křesťanské zaměření naší práce.

- Partnerská spolupráce – dobrovolníci, zaměstnanci a vedení organizace musí navzájem partnersky spolupracovat. Pro naplnění cílů je tato spolupráce nutná. Schopnost týmové práce je podstatným požadavkem.

SKM Zlín má také jasně definované role a povinnosti dobrovolníka

Nese s organizací její poslání a, zapojením do činnosti organizace, pomáhá uskutečňovat její cíle bez nároku na finanční odměnu.

Formy odměňování dobrovolníků jsou popsány v bodě níže. Dobrovolník nenahrazuje činnost profesionálních zaměstnanců. Dobrovolnictví otevírá organizaci svému okolí.

Dobrovolník se smlouvou v vysílající organizací Sadba

- Písemně podaná žádost, životopis, výpis z rejstříku trestů
- Ze zákona 359/1999 Sb. (zákon o sociálně právní ochraně dětí a mládeže) mají stejná práva a povinnosti jako zaměstnanci v této oblasti
- Starší 18 let
- Smlouva se uzavírá podle občanského zákoníku v platném znění
- Spolupracuje se zařízením minimálně jeden rok
- Splňuje specifické požadavky
- Má odborné vzdělání nebo dostatečnou praxi nebo akreditovaný kurz
- zachovává mlčenlivost o všech skutečnostech, ke kterým má přístup a zavazuje se, že je nevyužije ve svůj prospěch. Závazek trvá 3 roky, není-li stanoveno jinak.

Dobrovolník bez smlouvy

- Ústní dohoda
- Starší 15 let
- Seznámil se se zařízením

- Má předpoklady pro naplnění specifických požadavků
- Je ochotný ke vzdělávání v oboru,
- zachovává mlčenlivost o všech skutečnostech, ke kterým má přístup a zavazuje se, že je nevyužije ve svůj prospěch. Závazek trvá 3 roky, není-li stanoveno jinak.

Jednorázový dobrovolník

- Ústní dohoda
- Pro určitou jednorázovou akci
- Zná zařízení
- Splňuje specifické požadavky

2.2 Nealkodiskotéky

aktivita SKM Zlín, která nabízí mladým lidem především ve věku 14 – 17 let zábavu, která je jim blízká, je moderní a atraktivní a přitom v bezpečném prostředí bez alkoholu, násilí a drog. Na diskotéce se nepodávají alkoholické nápoje, ani jiné omamné látky a nikdo není vpuštěn pod jejich vlivem.

2.2.1 Charakteristika

Stručný popis:

Jednou za 14 dní od 19.00 do 23.00 probíhá standardní diskotéka v prostorách SKM Zlín v sále o více jak 200 m² a s barem o 40 m², WC, šatna a únikové prostory. Průběh zajišťují: 1 vedoucí, 2 DJ, 3 šatnářky, 5 dospělých mužů v pořádkové službě, 2 obsluhující v baru.

Průběh: Příprava prostoru trvá cca 45 minut. Účastníci si koupí vstupenku (30,-Kč), odloží si bundy, batohy, tašky do šatny a dostanou šatnový blok. Při vstupu dostanou na zápěstí razítko („infra“ inkoust) s logem diskoték a při opětovném vstupu se jím musí prokázat. Účastníkům je umožněno vycházení mimo placený prostor, ale při opětovném vstupu mohou být kontrolováni dechovou zkouškou, zda nepožili alkoholický nápoj. Pořádková služba kontroluje, aby do prostoru diskotéky nebyl žádný alkohol vnesen, také kontroluje okolí budovy, zda se nekouří na pozemku SKM Zlín a zda se netropí nějaká výtržnost. Uvnitř kontroluje WC a celý prostor diskotéky. DJ mají dlouholetou praxi a dokáží vést

křivku intenzity zábavy přes několik pod-vrcholů k závěrečnému vyvrcholení diskotékové atmosféry. V baru jsou nabízeny nealkoholické nápoje ve velmi nízkých cenách (např. točená Kofola za 8 Kč/0,3 l). Po skončení diskotéky organizátoři uklidí prostor a zhodnotí její průběh. Spolupracujeme s Městskou policií Zlín.

Zázemí: Všech organizátorů je 33. Všichni pracují dobrovolně, bez mzdy. 4x ročně se koná porada všech dobrovolníků. Hodnotí se průběh předchozích diskoték a reaguje se na vzniklé problémy. Plánování termínů diskoték a porad je celoroční. Placení autorských práv sdružení OSA zajišťuje vedení klubu. Plakáty na diskotéku jsou umístěny v ZŠ na sídlišti, v prostorách klubu a na zvláštních webových stránkách pro nealkodiskotéky.

Historie „nealkodiskotéky“

Historicky první nealkodiskotéka se konala 30. 8. 1997 v KD Lesanka ve Zlíně. Oproti dnešnímu čtrnáctidennímu cyklu, byla první dva roky pořádána jednou za měsíc. Návštěvníků nebyvalo mnohdy více, než 30. Byli to především vrstevníci tehdy dvacetiletých DJ's. Nealkodiskotéky byly velmi prodělečné a plánování se s nimi pro další roky již nepočítalo.

Nicméně ve třetím roce existence došlo k obratu a to na podzim 1999. Na diskotéky přicházelo přes 200 účastníků a jejich cyklus byl změněn na jednu za čtrnáct dní. Návštěvníci byli přesně z cílové skupiny. Zvýšil se počet organizátorů a byla zavedena důslednější kontrola bezalkoholového vstupu.

Prevence závislosti na alkoholu

Nealkodiskotéky patří ve struktuře prevence do nabídky volnočasových aktivit. Odpovídají na současný trend náplně volného času dětí a mládeže. Důsledný prvek represe a to kontrola požívání alkoholu je vyvažován touto motivační nabídkou:

kvalitní produkce diskotéky - dynamika atmosféry s gradací, reprodukční technika, světla, současné hity, pohlední DJ, esteticky kvalitní a přiměřeně velký prostor, dostatečný počet účastníků, vzdělaní a laskaví organizátoři, čistota prostor a WC atd.

dosazitelnost - cena vstupného, cena občerstvení, uprostřed sídliště

socializace - starší ukazují způsob tance mladším, identifikace s prostředím - „patřím tam“, majitelé členské průkazky mají slevu, přátelský vztah s organizátory

sociální zdatnost - získání návyku zábavy bez alkoholu, chování ve společnosti

provázanost s ostatní nabídkou SKM Zlín - samotní pořadatelé organizují jiné aktivity klubu, nabídkový leták do kapsy obsahuje vždy i informace o ostatních aktivitách, přístupná herna s dobrovolníky.

bezpečí - přítomnost pořadatelů, viditelná kontrola, spolupráce s policií.

Děti a mládež přicházejí samy a přivádí své kamarády. To, že se jedná vedle zábavy o preventivní program, většinou netuší. O to větší je účinnost přejatých pozitivních návyků. Vyhodnotitelná data nejsou k dispozici a ani je nelze získat. Jediným objektivním kritériem zůstává množství účastníků. I toto kritérium však může být relativní.

2.2.2 Cíle projektu

Prevence před návykovými látkami a socializace dospívajících dětí. SKM Zlín využívá typické formy zábavy mládeže – diskotéky, nepřipouští však konzumaci alkoholu a omamných látek, ani netolerují, když přijde někdo pod jejich vlivem (kontroly alcotestem).

- umožnit prožít dobrou zábavu bez alkoholu a jiných omamných látek (ukázat dětem a mládeži ve věku 14 – 17 let, že to jde bavit se bez alkoholu či jiných omamných látek 1x za 14 dní v pátek večer od 19 do 23 hod.)
- umožnit mladým najít své místo ve skupině, získat a předvést taneční dovednosti. To vše v bezpečném prostředí za přítomnosti dospělých dobrovolníků a v úzké spolupráci s městskou policií.
- propagace a nabídka služeb Klubu dětí a mládeže – NZDM a celého SKM Zlín

3 DOBROVOLNICTVÍ

Při studiu literatury z oboru dobrovolnictví, jsme zjistili, že jedním z největších odborníků na danou problematiku u nás je Jiří Tošner. Jiří Tošner je psycholog a psychoterapeut, odborník nejen na manželské a rodinné poradenství. V roce 2002 napsal s Olgou Sozanskou, která je též psycholožka s praxí v rodinném a manželském poradenství (Stojí v čele Národního dobrovolnického centra), knihu Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích. Tato publikace je přehledná a srozumitelná, proto je zajisté užitečná nejen pro dobrovolníky samotné, ale i pro organizace a v neposlední řadě třeba také pro ty, kdo o dobrovolnictví uvažují.

Nejen díky politické a kulturní historii v České republice, ale i například díky stále více agresivnímu a konzumnímu stylu života v současné době, má mnoho lidí nejen u nás, ale i v dalších zemích bývalého „východního bloku“ stále spíše nechápavý a postoj k dobrovolnictví. Právě komunistickým režimem bylo dobrovolnictví a dárcovství často zdůrazňováno, ale zároveň zneužíváno a znásilňováno, může tedy být spojováno s minulým režimem a tedy chápáno, jako něco, co se moderní postkomunistické země zkrátka „nehodí“ a mělo zmizet spolu s ním. Tento názor lze oponovat tím, že dobrovolnictví je běžnou součástí občanského života (a to na vysoké úrovni) např. v USA, nebo Velké Británii, tedy zemích socialismem nezasaženým.

Často se setkáváme s nedůvěrou, či posměšky. Dobrovolnictví v jistých profesích má stále obraz jisté neprofesionality. Nyní nehledám příčinu tohoto stavu, pouze popisuji stav společnosti, tak jak ho vnímám já osobně.

Domníváme se, že bude ještě nějakou dobu trvat, než slova „dobrovolnictví“ a „dobrovolná práce“ získají kladný nádech, i proto je důležité budovat přiblížit veřejnosti dobrovolnictví, jeho smysl a podstatu.

3.1 Pojmy související s dobrovolnictvím

Dobrovolník – Dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí a společnosti. Role dobrovolníka je vymezena tak, aby se příjemce pomoci na ni mohl v dohodnutém rámci spolehnout. Dobrovolník by tedy měl být vnímán, jako spolehlivý pomocník a mohou být na něj uplatňovány téměř totožné nároky, jako na placeného zaměstnance. Na

straně druhé můžeme říci, že i z dobrovolnictví na profesionální úrovni by se neměla vytrácet dávka neformálnosti a entuziasmu, které jsou pro dobrovolnictví charakteristické a nutné.

Dobrovolník mění tvář společnosti svojí svobodně zvolenou formou pomoci. Jeho energie tvořit a pomáhat otevírá možnosti nových řešení problémů. Tímto může být jakýmsi pomyslným mostem mezi státem, komerčním sektorem a neziskovým sektorem.

(Tošner, Sozanská, 2002)

Dobrovolník je člověk, který si dostatečně věří v tom, že může sám změnit věci, se kterými není spokojen. Je to člověk, který se odhodlá udělat důležitý krok k tomu, aby se sám zapojil do činnosti, která je třeba nedostatečně zajišťována státem. Dobrovolník neváhá obětovat část svého volného času pro vyplnění prázdného času druhých (např. dětí či seniorů) anebo zajištění aktivity, kterou by jinak nikdo organizoval (např. vysázet pár stromů). Někdy se jedná o pár hodin týdně či měsíčně, najdou se ale i notoričtí dobrovolníci. Ovšem, jako všude jinde, platí zásada trvale udržitelného života, protože vyčerpaný a vyhořelý dobrovolník se brzy sám stává pacientem.

Dobrovolník vykonává svoji práci bez nároku na odměnu. Z právního hlediska to znamená, že jeho práce neprobíhá podle pracovně právních předpisů, tedy zákoníku práce, ale podle občanského zákoníku.

Dobročinnost – též používáme termín **Filantropie** – slovník cizích slov (Petráčková a kol, 1998) charakterizuje jako: „lidumilnost, dobročinnost, pomoc sociálně slabým“. Dobročinnost můžeme považovat za jednu z občanských ctností. Její kořeny v naší kultuře můžeme hledat v křesťanství, pokud půjdeme více do hloubky i v judaismu a jejich učení. Nicméně dobročinnost má své pevné místo v kultuře bez ohledu na to, zda je společnost jakkoliv nábožensky založena, či ne. Vždyť, „Dobrovolnictví není oběť, ale přirozený projev občanské zralosti.“ (Tošner, Sozanská, 2002). I z jejich výroku můžeme vypozařovat, že dobrovolnictví není nutně vázáno na náboženskou praxi.

Rozlišujeme dva druhy dobročinnosti:

Dárcovství – dárcovství je snadno srozumitelná forma pomoci, která se týká finančních i nepeněžitých darů určeným konkrétním spoluobčanům, nebo třeba kontům veřejně prospěšných sbírek, nadací, nadačních fondů a podobně.

Dobrovolnictví – pro formu dobrovolné činnosti, která je cílena převážně na rodinu, přátele, nejbližší okolí, sousedy, příbuzenstvo můžeme používat termín **občanská výpomoc**, nebo také např. **sousedská výpomoc**. Pokud mluvíme o výpomoci v rámci dané komunity např. sportovní klub, skaut, církevní spolek, hovoříme o **dobrovolnictví vzájemně prospěšném**. Hranice mezi těmito jednotlivými formami dobrovolnictví nejsou pevně stanoveny. Ovšem u obou těchto forem nalezneme společného jmenovatele v jejich rysech a to: Spontánnost a neočekávání finanční odměny.

Nás více bude zajímat forma dobrovolnictví, kterou využívají organizace s dobrovolníky pracující a na níž mnohdy staví svou činnost, jako takovou. Tento způsob dobrovolnictví se nazývá **veřejně prospěšné dobrovolnictví**. Toto dobrovolnictví má podobné znaky, jako výše zmíněné způsoby, ale zároveň vykazuje jisté odlišnosti. Příjemce dobrovolnickovy pomoci se může na pomoc dobrovolníka spolehnout. Toto je právě jedním ze znaků formy dobrovolnické práce, kterou využívají organizace. Ty totiž mohou dobrovolníkům poskytnout příležitosti k jejich dobrovolné práci, zázemí i místo uplatnění a příležitosti pro dlouhodobější spolupráci. S tím souvisí i to, že dobrovolnictví je často profesionálně organizováno a to tak, aby neztratilo svoji spontaneitu. Organizace tak má pravidelný a spolehlivý zdroj pomoci a zároveň se tak stává zdrojem nových zkušeností a zážitků pro osobní rozvoj dobrovolníků.

Toto členění na sousedskou, vzájemnou a veřejně prospěšnou dobrovolnou pomoc využíváme z hlediska terminologie, v praxi se jednotlivé druhy mohou často mísit.

Dobrovolnická činnost – činnost spojená s organizací dobrovolnictví

Dobrovolná činnost (služba) – vlastní výkon dobrovolné pomoci.

Dobrovolnická organizace – se zabývá především organizováním dobrovolné činnosti. (u nás např. dobrovolnická centra v Praze, Brně, Kroměříži, agentura Mládež, VOLONTÉ apod.) Matoušek (2003) charakterizuje dobrovolnickou organizaci, jako organizaci, která zájemcům zprostředkovává příležitosti k dobrovolné práci a aktivně vyhledává dobrovolníky právě pro organizace, které je potřebují. Tyto organizace by měly dále vzdělávat manažery dobrovolnické činnosti, organizovat vlastní dobrovolnické programy,

vytvářet a spravovat odpovídající databáze. Velký význam přikládá autor propagace dobrovolnictví v médiích a v komunikaci a spolupráci státního sektoru s dobrovolnickými centry kvůli potřebě dobrovolnické práce pro samosprávné celky (obce, kraje..) (Matoušek, 2003).

Dobrovolná organizace – jejich činnost je postavena na dobrovolnících. Charakteristika a vymezení není tak striktní. (DUHA, Skaut).

Dobrovolná práce – doporučujeme se tomuto spojení spíše vyhýbat. Slovo práce má totiž významovou vazbu spjatou s očekáváním jistého výdělku, zisku. Proto doporučujeme i při sestavování kontraktů s dobrovolníky používat spíše spojení **dobrovolná služba, dobrovolná činnost**. (Tošner, Sozanská, 2002).

3.2 Charakteristika dobrovolnictví

Dobrovolná práce a dobrovolnictví provází lidstvo už od nepanšti. I v našich životech se s ním setkáváme v podstatě všichni a to někdy i častěji, než si myslíme. Každý z nás někdy v životě dobrovolníkem v podstatě byl. Těžko si totiž pojmenováváme hranici mezi pomocí příbuzným, přátelům, nebo úplně neznámým lidem a dobrovolnou prací třeba pro nějakou organizaci. Za tuto pomoc neočekáváme odměnu nebo vděk. Tato forma pomoci podvědomě podléhá motivaci na principu: Dnes já tobě, ty zítra mě. Často se setkáme s tím, že se v této situaci lidé dobrovolníky necítí a nechtěli by tak být v podstatě označování. (Tošner, Sozanská, 2002).

„Dobrovolnictví není obět', ale přirozený projev občanské zralosti. Přináší konkrétní pomoc tomu, kdo ji potřebuje, ale zároveň poskytuje dobrovolníkovi pocit smysluplnosti, je zdrojem nových zkušeností a dovedností a obohacením v mezilidských vztazích.“ (Tošner, Sozanská, 2002, s. 18).

Tento citát ve stručnosti a jednoduchosti shrnuje, co dobrovolnictví znamená a jak jej můžeme chápat. Pro doplnění můžeme použít další definice. Slovník sociální práce definuje dobrovolnictví takto: „neplacená a nekariévní činnost, kterou lidé provádějí proto, aby pomohli bližním, komunitě nebo společnosti.“ (Matoušek, 2003, s. 55).

Internetová doména www.dobrovolnik.cz definuje takto: „Dobrovolnictví je svobodně zvolená činnost, konaná ve prospěch druhých bez nároku na odměnu. Dobrovolník dává část svého času, energie a schopností ve prospěch činnosti, která je časově i obsahově

vymezena. Za tuto činnost nedostává finanční odměnu, ale často nedocenitelný dobrý pocit z pomoci ostatním, získává zkušenosti a nezřídka i přátelství.“

3.3 Dobrovolnictví ve světě a u nás

Jak jsme již zmiňovali dobrovolnictvím nemyslíme jen činnosti na lokální úrovni, či národní úrovni, ale rovněž mezinárodní programy. Dobrovolnická činnost má své opodstatněné místo např. v humanitárních programech OSN, obraně lidských práv apod.

3.3.1 Dobrovolnictví v USA

Výše jsme zmínili, že dobrovolnictví je také na vysoké úrovni v zemích, které si nenesou poznamenání komunistickým režimem. Důkazem toho může být třeba dobrovolnictví v USA. Zejména v posledních 30 letech můžeme v USA hovořit o rozmachu dobrovolnictví.

Tradice dobrovolnictví je zde zakořeněna a lidé se angažovali nejen v církevních, ale i v civilních spolcích podobně, jako tomu bylo např. ve středověku v Evropě. Tento odkaz zde zůstal natolik silný, že část obyvatel USA a Kanady cítí potřebu dělat něco dobrého pro druhé lidi. (Neznamená to nutně začlenění do nějaké organizace). Tošner a Sozanská (2002) spatřují jako jednu z příčin tohoto faktu to, že v Americe na rozdíl od Evropy fungovala dříve společnost lidí – podporující se komunita, než stabilní vláda, která zajišťovala „životní funkce“ této společnosti. Život v této nové zemi byl tedy závislý na schopnosti lidí pomáhat jeden druhému. To se projevovalo i v dalších stoletích, kdy se občanské iniciativy zúčastnily boje za zrušení otroctví, boje o volební právo pro všechny atd. Dobrovolnictví v USA tedy zakořenilo nejen v organizacích (skaut, charita, sportovní centra), ale i na úrovni pomoci občanské komunitě. Pokud jsme mluvili o posledních 30 letech, jako o době rozmachu dobrovolnictví v USA, můžeme jako důkaz použít zakládání nových dobrovolnických center, který od roku 1970 vzniklo více než pět set. Tato centra se věnují dobrovolnickému managementu. Vyhledávání, výběru, výcviku, supervizi a hodnocení dobrovolníků. Průzkumy ukázaly, že se do dobrovolné činnosti v USA zapojuje až 20 % populace a v Kanadě dokonce až 25% obyvatelstva. Tito američtí dobrovolníci dnes pracují, jako celá řada jejich kolegů z jiných zemí, nejen ve svém městě, či zemi, ale účastní se humanitárních a rozvojových projektů po celém světě. (Tošner, Sozanská, 2002).

3.3.2 Dobrovolnictví v Evropě

V Evropě můžeme jako jeden ze zdrojů tradic dobrovolnictví označit církevní a charitativní aktivity a organizace. Evropa a její dobrovolnictví těží také z křesťanských a potažmo židovských tradic a kulturních návyků. Evropské dobrovolnictví prožívá je také vázáno na rozvoj průmyslové výroby a k němu se pnoucí církevní a charitativní formám dobrovolnické služby. Tento model byl v posledních letech obohacen. Do Evropy se z USA dostal model dobrovolnických center. Ovšem mezi jednotlivými evropskými státy stále existují velké rozdíly, co do jejich četnosti a kvality. **Německo** patří k „dobrovolnický vyspělým“ státům. Místních dobrovolníků, kteří jsou napojeni na církve a jejich zařízení je přes 80 000. Dobrovolnictví zde má charakter nového sociálního hnutí. Dobrovolníci slouží při integraci přistěhovalců, působí při budování mezinárodních vazeb. Jako týlové zbezpečnění jim slouží síť stovky dobrovolnických center. Velkou tradici v Německu mají také výměnné pobyty dobrovolníků – patří mezi nejaktivnější státy a to jak ve vysílání i přijímání dobrovolníků avšak nejoblíbenější formou dobrovolné služby zůstává tradiční charita. **Francie**, která si drží tradici silně centralizované vlády, má situaci s dobrovolnictvím zcela jinou. Z historického vývoje francouzského práva vyplynulo, že organizacím je zapovězeno jednat, jako prostředník, mezi občanem a státem. Proto stojí dobrovolnictví ve Francii zcela jinde, než ve zbytku Evropy. Hlavní doménou tamních dobrovolníků je sport, kultura a všeobecně rekreační a relaxační aktivity. Zajímavostí je, že pouze 13 % dobrovolníků slouží v dobročinné péči. V těchto číslech se nepochybně odráží i klesající vliv církve ve Francii. Podobně, jako Německo můžeme mezi země s dlouhou dobrovolnickou tradicí zařadit **Velkou Británii**. Od pradávna patří k venkovskému anglickému stylu života vzájemná pomoc a solidarita. Ve druhé polovině 20. století je i zde založeno dobrovolnické centrum. Již tradičně konzervativní Angličané nechávají velkou zodpovědnost na občany a jejich soběstačnost. Státem spravují jen ty oblasti, které jsou nezbytně nutné. Při takovéto zodpovědnosti na občanech vláda podporuje dobrovolnictví řadou aktivit. K dalším zemím s velkým sociálním cítěním a ochotou vzájemné pomoci můžeme řadit **Nizozemsko**. Koncem minulého století začali občané zakládat vlastní svépomocné programy namísto intervencí silného sociálního státu, který ale předtím vytlačoval systém spolků, převážně církevních. V Nizozemí se tedy za minulé století vystřídaly systémy a způsoby dobrovolnické práce, nicméně občané jsou stále ochotni se do dobrovolnických programů zapojovat. Následně byla zodpovědnost za dobrovolné služby

přerozdělena samosprávným celkům, místním úřadům. To mělo vést k lepší komunikaci na lokální a komunitní úrovni a následně ke zkvalitnění dobrovolné činnosti. (Tošner, Sozanská, 2002).

3.3.3 Dobrovolnictví v České republice

V průběhu 19. století se v českých zemích rozrůstala dobročinnost skrze různé spolky, které podporovaly umění, kulturu, vzdělání a vědu. Některé z nich existují dodnes. Jmenujme například Sokol. Po vzniku Československa se zřejmě na vlně nadšení a entuziasmu se dobročinnost a potažmo dobrovolnictví ještě více rozvinulo. Fungovalo v široké paletě forem a zřízení. Od soukromých, přes náboženské až po spolky polooficiální. Tato síť dobrovolnických organizací byla velmi široká a komplexní. Tento vývoj, který byl nastartován byl zastaven počátkem druhé světové války a konkrétně německou okupací. Později převratem a nastolením socialistického zřízení. O té doby byla veškerá dobrovolná činnost řízena a znásilňována totalitním režimem. Jelikož charitativní aktivity byly z velké části v rukou církví, tak byly postupem času potlačovány a to díky systematickému nátlaku, kterému církve podléhaly. Nyní, přes 20 let od pádu komunismu je naším velkým úkolem (podobně, jako v ostatních postkomunistických zemích) vyrovnat se s následky, které v nás totalita zanechala a přehodnotit svůj postoj k dobrovolníkům, dobrovolnickým organizacím a dobrovolnictví vůbec. Je tedy pochopitelné, že zájem o dobrovolnictví opadl. V bouřlivé vlně devadesátých let minulého století, naše společnost zažívala prudký převrat a rázný nástup tržní ekonomiky a s ním spojeného konzumního způsobu života. Naštěstí se, po opadnutí jakési první vlny euforie, začaly probouzet touhy po hodnotách, které byly opomenuty. V posledních letech se začal projevovat zájem občanů o jiný životní styl i o rozvoj tradičních humanistických hodnot. "Jako jedna ze základních hodnot byla znovuobjevena přirozená lidská potřeba pomáhat ostatním, především těm členům společnosti, kteří jsou slabí či se z různých důvodů nacházejí v obtížných situacích a nemohou si sami pomoci." (Tošner, Sozanská, 2002 s. 30) V nastalé situaci, kdy česká společnost znovu hledala svoji vlastní tvář, se stávala důležitým tématem myšlenka občanské společnosti, založené na vzájemné solidaritě. Tuto myšlenku podporoval také bývalý prezident Václav Havel.

Naše společnost začala hledat i jiný zdroj seberealizace, než jen profesní růst. Vznikl prostor pro velký nárůst neziskového sektoru. Byla obnova činnost některých organizací,

kteřé byly za totality buď v ilegalitě, nebo jejichž činnost byla úplně zastavena. Některé z nich fungují úspěšně dodnes. Krom nich vznikla celá řada dobrovolnických organizací, které sice nedostaly majetky v restitucích, nic méně entuziasmus jim nechybí. Jedná se o nespočet kulturních, sportovních, dětských, charitativních a jiných organizací. Přesto všechno je v naší zemi neziskový sektor a s ním spojené dobrovolnictví na okraji zájmu veřejnosti. V posledních letech u nás probíhá postupné medializování problematiky dobrovolnictví, ale přesto je povědomí o dobrovolnictví a společenský kredit dobrovolníků, v porovnání s USA nebo západní Evropou zcela neporovnatelné. (Tošner, Sozanská, 2002).

Až v roce 2003 se povedlo ukotvit dobrovolnictví také v našich právních normách. Dobrovolnictví upravuje Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě. Tento zákon ovšem vymezuje podmínky pro státem podporované dobrovolnictví, nikoliv podmínky dobrovolné služby obecně.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PROJEKT VÝZKUMU

4.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu zjištění vybraných postojů u dobrovolníků SKM Zlín spolupracujících na projektu „Nealkodiskotéky“ k naplňování jeho cílů.

Dílčím cílem výzkumu je zjistit, zda:

- Považují dobrovolníci tento projekt za prospěšný a smysluplný v rámci prevence proti zneužívání alkoholu mezi mládeží.
- se ztotožňují cíli a cíli organizace.
- ovlivňuje podle nich Nealkodiskotéka postoj mladistvých k užívání alkoholu.
- se rozšiřují návštěvníkům nealkodiskoték vrstevnické skupiny.
- zda si dobrovolníci, že nealkodiskotéka přispívá k socializaci mládeže.
- myslí respondenti, že jsou cíle tohoto projektu naplňovány.

4.2 Metody výzkumu

K výzkumu je využito kombinace kvantitativních a kvalitativních metod. Jako nástroj je zvolen dotazník a polostrukturovaný rozhovor.

4.3 Podmínky výzkumu

4.3.1 Charakteristika vzorku pokusných osob

Výzkum se uskutečnil během měsíce dubna roku 2010 na vzorku dobrovolníků SKM Zlín, kteří spolupracují na projektu nealkodiskotéka. (Z 29 dobrovolníků, spolupracujících na nealkodiskotéce je tvořen 25 - členný výzkumný vzorek). Tito byli vybráni záměrně. Se třemi z nich se následně uskutečnil rozhovor, který doplňoval některé otázky z dotazníku.

Složení vzorku respondentů je uvedeno v tabulce 1, která vychází z první a druhé položky dotazníku.

Tabulka 1: Složení vzorku respondentů podle věku a pohlaví

Pohlaví	Věk								Celkem	
	18 - 25		26 - 35		36 - 45		46 a víc			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
muži	3	12	6	24	4	16	2	8	15	60
ženy	8	32	1	4	1	4	0	0	10	40
Celkem	11	44	7	28	5	20	2	8	25	100

Mezi respondenty převládají muži (60%) nad ženami (40%). Velká část respondentů je mezi 18 – 25 lety (44%).

4.3.2 Administrace dotazníků a rozhovorů

Vzhledem přehlednému počtu respondentů, mohou být dotazníky rozdány přímo autorem a ten může podat doplňující informace. (Pokud je třeba). Dotazníky jsou předány dobrovolníkům během jednoho měsíce, např. na nealkodiskotéce, v jejím průběhu, nebo jejím ukončení. Dotazníky jsou distribuovány respondentům adresně taky při jiných setkání, např. v rámci jiných aktivit SKM Zlín, nebo osobního setkání. Nejen z důvodů větší přehlednosti, lepší manipulace, ale také z důvodů ekonomických a ekologických je dotazník upraven tak, aby se vlezl na jednu stranu listu papíru formátu A4. Součástí úvodu dotazníku jsou pokyny pro způsob vyplnění dotazníku, respondenti byli ujištěni o anonymitě a vědeckovýzkumném účelu dotazníku. Byli požádáni o pravdivé vyplnění všech otázek.

Následně byly uskutečněny rozhovory se třemi respondenty. Byly jim pokládány otázky, které měly konkretizovat a odpovědi na některé dotazníkové otázky.

5 FREKVENČNÍ A DISTRIBUČNÍ ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT

Uspořádáno dle položek dotazníku.

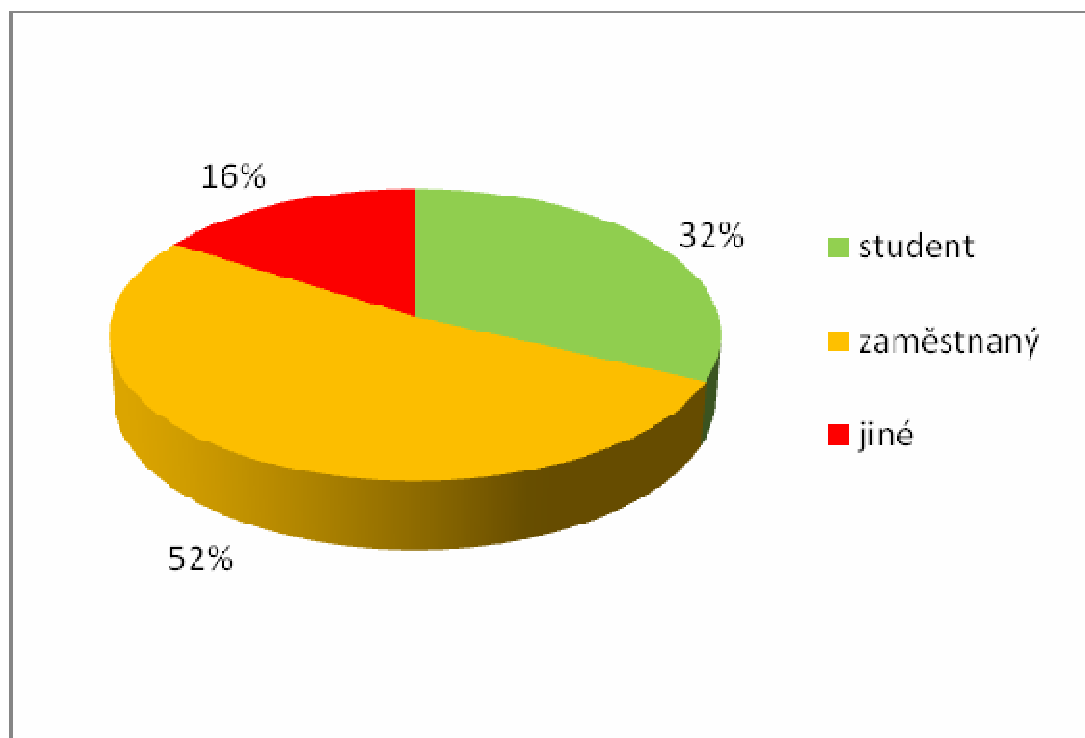
K položce 1 – 2:

Je zjišťována struktura vzorku respondentů z hlediska jejich věku a pohlaví, zjištěné údaje nalezneme v Tabulce 1.

K položce 3:

Zajímá nás, zda jsou respondenti studenti, zaměstnaní, nebo můžeme jejich status označit, jako „jiný“.

Graf 1: Složení vzorku respondentů, dle jejich statutu

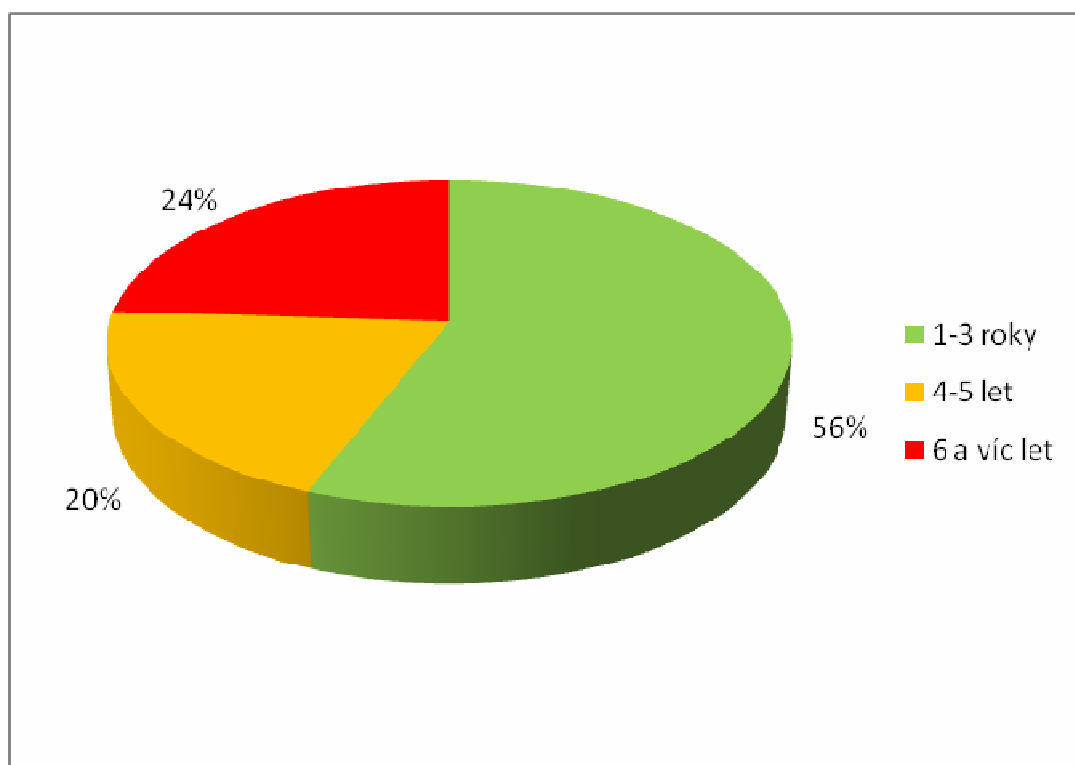

Těsná, ale přece nadpoloviční většina respondentů je z řad zaměstnaných (52%). Vysoké procento (32%) tvoří studenti a pouze 16% můžeme řadit, jako „jiné“ (OSVČ, nezaměstnaní...)

K položce 4:

U této položky nás zajímá, jak dlouho respondenti vykonávají dobrovolnou službu na nealkodiskotéce. Pro přehlednost jsme seskupili odpovědi do skupin, dle délky služby takto: 1 – 3 roky služby, 4 – 5 let služby a 6 a více let dobrovolné služby na nealkodiskotéce.

Graf 2: Délka dobrovolné služby na nealkodiskotéce dotazovaných respondentů

Dle odpovědí můžeme konstatovat, že největší počet respondentů z řad dobrovolníků, kteří spolupracují na nealkodiskotkách, vykonávají dobrovolnou službu od jednoho roku do tří let. V podobných počtech (24%) a (20%) jsou dobrovolníci ve službě šest a více let a čtyři až pět let.

K položce 5:

U této položky nás zajímá, zda dobrovolníci, kteří spolupracují na nealkodiskotéce, vykonávají svoji dobrovolnou službu pouze na nealkodiskotéce, nebo i v jiné aktivitě v rámci SKM Zlín. Již při konstrukci dotazníku se počítá pouze s možnostmi odpovědí: „nealkodiskotéka“ a „nealkodiskotéka a jiné aktivity“.

Graf 3: Rozložení respondentů podle toho, zda vykonávají svou dobrovolnou službu v rámci SKM Zlín pouze na nealkodiskotéce, nebo i v jiných jeho aktivitách

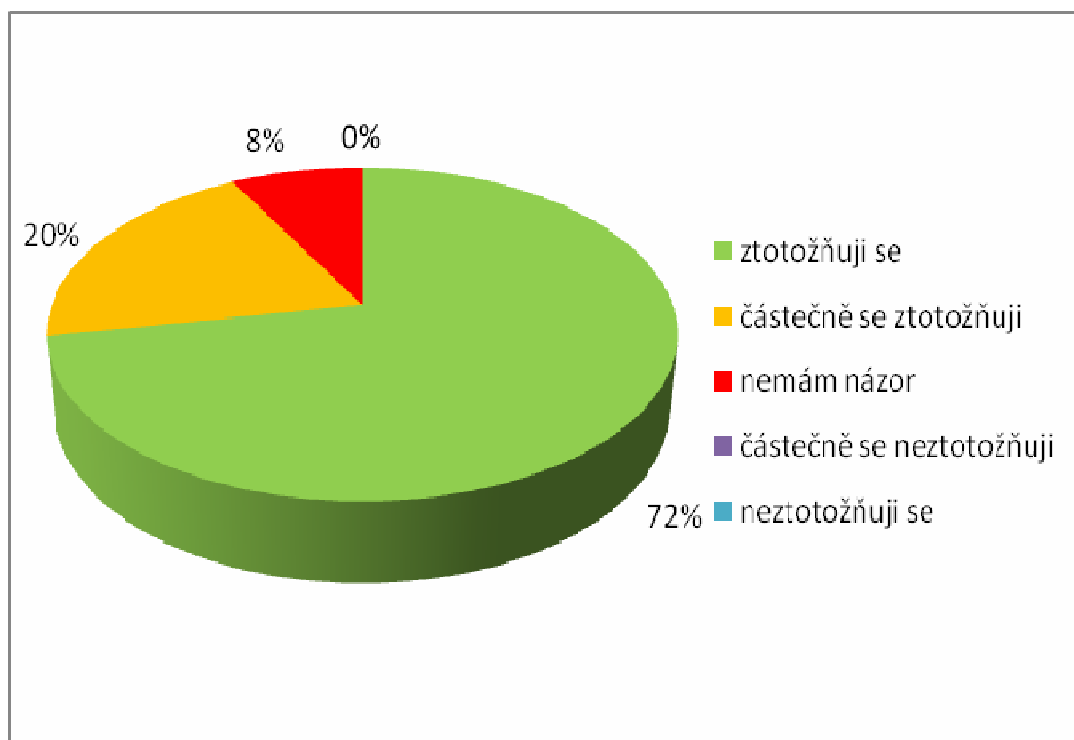

Nadpoloviční většina dotázaných respondentů z řad dobrovolníků, kteří spolupracují na nealkodiskotékách se podílí svou dobrovolnou službou také na ostatních aktivitách SKM Zlín. Zbýlých 48 % respondentů své dobrovolnictví směřuje přímo na nealkodiskotéku.

K položce 6:

Zajímá nás, zda se respondenti ztotožňují s cíli organizace SKM Zlín a do jaké míry. Jako příklad, či malé vodítko, je jim nabízen formulovaný a interpretovaný cíl organizace: „Doprovázet mladého člověka k dospělosti.“

Graf 4: Schéma respondentů dle rozložení jejich ztotožnění s cíli organizace SKM Zlín

Plných 72 % z dotazovaných respondentů uvedlo, že se s cíli SKM Zlín ztotožňuje. Dalších 20% se ztotožňuje částečně. Zajímavých 8 % z našich dotazovaných respondentů uvádí odpověď: „nemám názor“. Téměř nepřekvapivým zjištěním je to, že nikdo z dotázaných nezvolil odpověď „částečně se neztotožňuji“ a „neztotožňuji se“.

U této otázky můžeme využít i odpovědi respondentů rozhovoru.

Respondent č. 1: „Ano, s tímhle cílem se naprosto ztotožňuju, Myslím, že mladí lidé potřebují vzor a přítele. Potřebují, aby se jim někdo věnoval, když se jim kolikrát doma

pozornosti nedostává. Pro mě to znamená, že na to středisko zajdu a část svého času věnuju jim“.

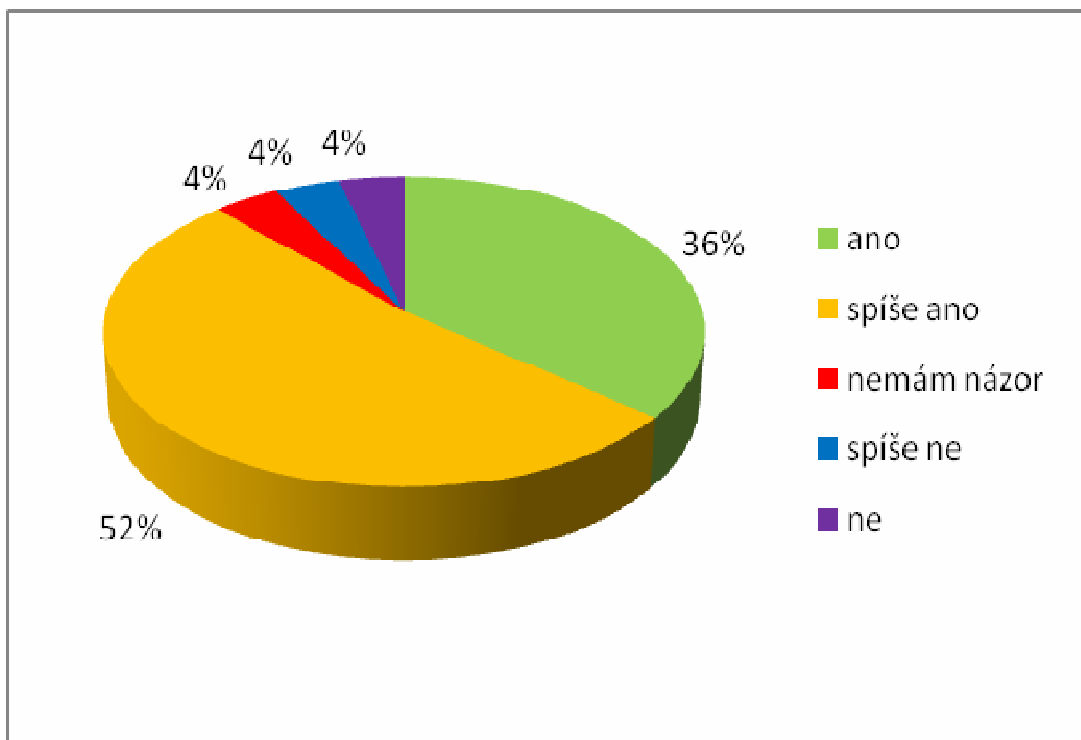
Respondent č. 2: „Ztotožňuju, a znamená to pro mě výzvu a velkou zodpovědnost“

Respondent č. 3: „Jo, ztotožňuju. Znamená to, být těm děckám nablízku a pomoci jim, když to potřebují.“

K položce 7:

Zjišťujeme, zda dotazované respondenty ovlivňuje jejich postoj k cílům SKM Zlín v jejich osobním životě.

Graf 5: Rozložení vzorku respondentů podle toho, zda je jejich postoj k cílům SKM Zlín ovlivňuje v osobním životě

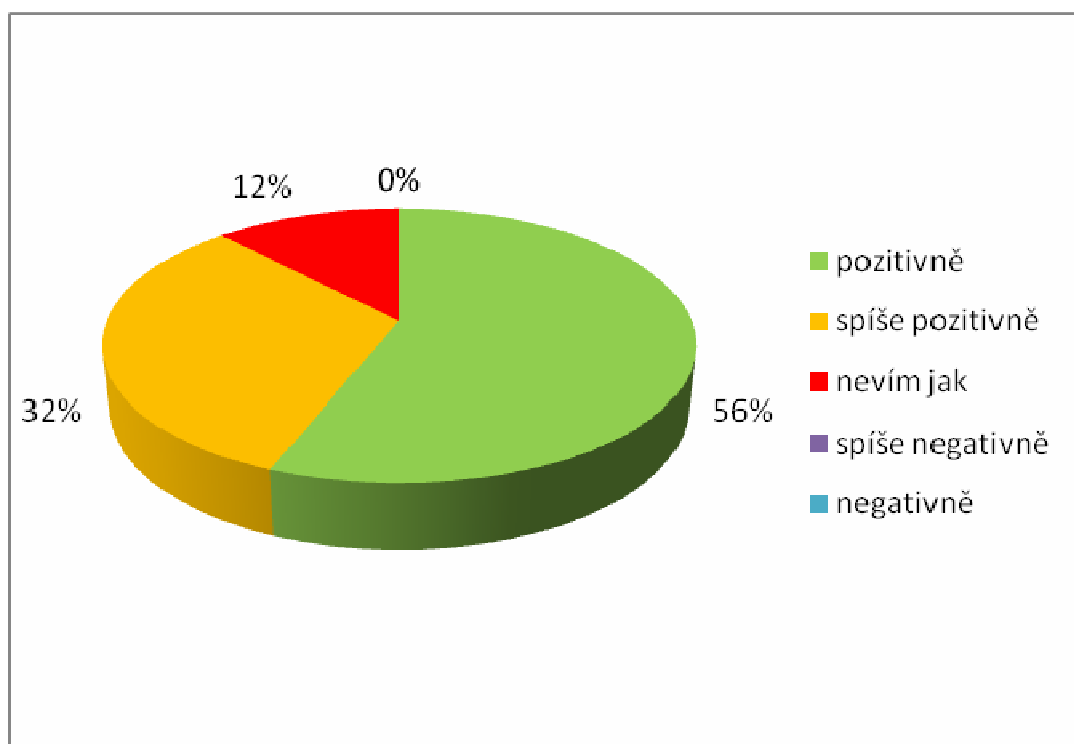
36 % respondentů vybírá odpověď na otázku, zda je jejich postoj k cílům SKM Zlín ovlivňuje v jejich osobním životě: „Ano“. Nadpoloviční většina respondentů odpovídá, že

je jejich postoj k cílům SKM Zlín spíše ovlivňuje v jejich osobním životě. Další možnosti odpovědí („nemám názor, spíše ne, a ne“) obdržely shodně 4 % odpovědí od našich respondentů.

K položce 8:

Navazujeme na položku 7 v níž nás zajímá, zda postoj respondentů k cílům SKM Zlín ovlivňuje jejich osobní životy. V položce 8 se ptáme na to, jak.

Graf 6: Rozložení respondentů podle toho, jak je jejich postoj k cílům SKM Zlín ovlivňuje do jejich života

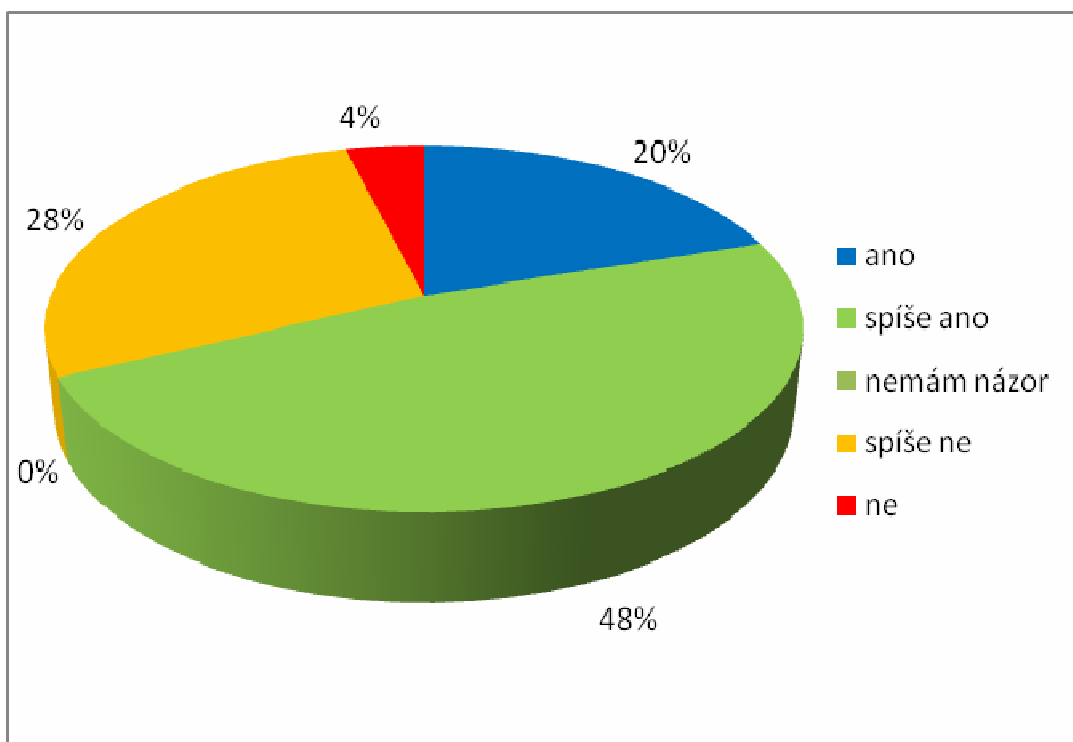

Lehce nadpoloviční většina dotazovaných volí odpověď „pozitivně“. A to na otázku, zda a jak ovlivňuje jejich postoj k cílům SKM Zlín jejich osobní životy. 32 % respondentů vybírá na tutéž otázku odpověď „spíše pozitivně“. Pro 12 % dotázaných je nejbvýstižnější odpověď „nevím jak“. Ani jeden respondent neodpověděl na tuto otázku „spíše negativně“, ani „negativně“.

K položce 9:

U této položky nás zajímá, zda si respondenti myslí, že nealkodiskotéky ovlivňují její návštěvníky do osobního života.

Graf 7: Rozložení respondentů, podle toho, zda si myslí, že nealkodiskotéky ovlivňují jejich návštěvníky do osobního života

I u této otázky se u respondentů setkáváme s mírným optimismem. 20 z nich si myslí, že nealkodiskotéky ovlivňují jejich návštěvníky do osobního života. Dalších 48 % volí možnost „spíše ano“. Ani jeden z respondentů nevybral odpověď „nemám názor“. 28 % vybírá odpověď spíš ne a pouhé 4 % volí „ne“. Z toho, že ani jeden z respondentů nevedl možnost „nemám názor“, můžeme vydedukovat to, že dobrovolníci mají na tuto otázku ucelený pohled.

Respondenti rozhovoru byli v této otázce jednomyslní, všichni se shodli, že nealkodiskotéky své návštěvníky do jejich osobních životů ovlivňují. Své odpovědi rozvádí více u položky 11.

Respondent č.1: „*Já doufám, že pozitivně.*“

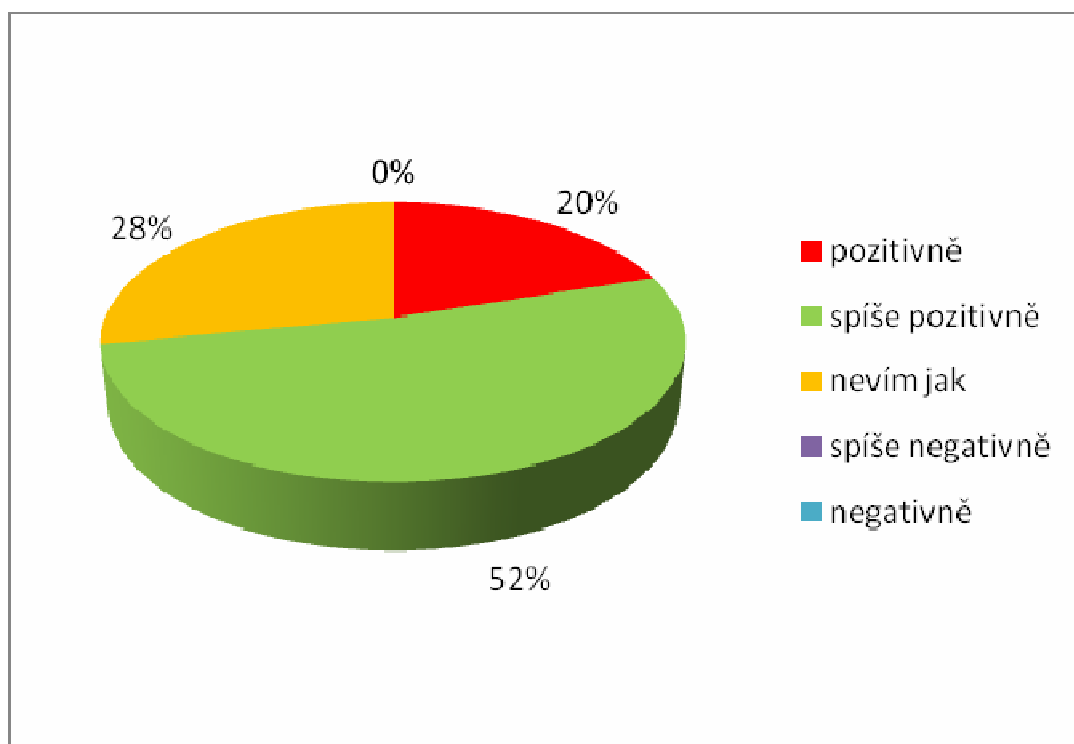
Respondent č.2: „*Snad jim v hlavách utvíví, že se dovedou dobře pobavit, aniž by se opili*“

Respondent č. 3: „*Pevně tomu věřím*“.

K položce 10:

Navazujeme na položku minulou a zajímá nás, pokud si tedy dobrovolníci spolupracující na nealkodiskotéckách myslí, že ovlivňují jejich návštěvníky do osobního života, tak jak.

Graf 8: Rozložení respondentů, dle toho, jak si myslí, že ovlivňuje nealkodiskotéka její návštěvníky do osobního života

Tato položka navazuje na položku minulou, a tudíž i u této můžeme najít jistý optimismus v odpovědích respondentů. 52 % respondentů odpovídá, že nealkodiskotéky ovlivňují své návštěvníky spíše pozitivně. 20 % dotazovaných je přesvědčeno, že nealkodiskotéky ovlivňují své návštěvníky pozitivně. Oproti tomu 28 % dotázaných odpovídá „nevím jak“. Opět se setkáváme s tím, že ani jeden z respondentů nezvolil možnost „spíše negativně“ a „negativně“.

Tuto položku jsme také přenesli do rozhovoru a ptali se respondentů na jejich konkrétní názory.

Respondent č. 1: *„Já doufám, že pozitivně. Nedělám si iluze o tom, že když k nám někdo chodí, tak pak nebude pít. . Ale rozhodně jim tímhle dáváme možnost, aby se pobavili a alkohol si nechali až na dobu, kdy budou starší. V kolika to bude, to už není jasné.“*

Respondent č. 2: *„Budou to pro ně hezké vzpomínky, až budou starší. Myslím si, že je dobré, že prožijou svůj vstup do společnosti právě tady – na nealko“*

Respondent. č. 3: *„Když se dovedou pobavit na nealkodisko střízliví, tak se třeba dovedou pobavit střízliví příště na normální diskotéce“.*

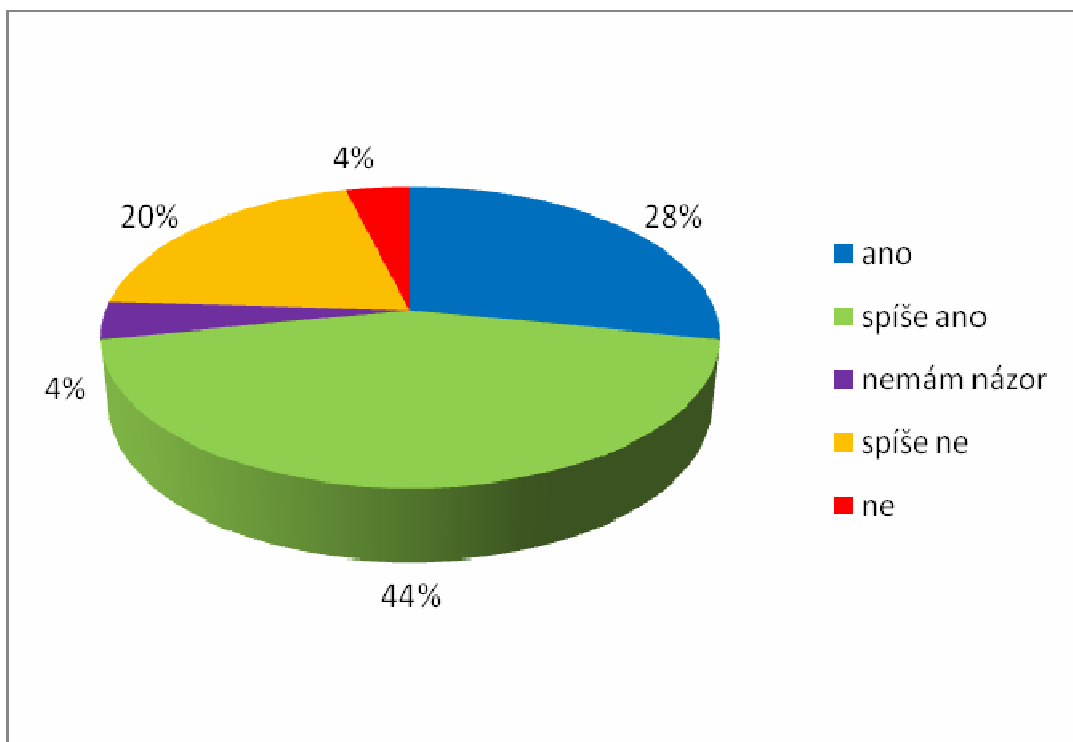
K položce 11:

Nyní se dostáváme k otázkám, které směřují k zjišťování postojů dobrovolníků k naplňování cílů nealkodiskoték. Konkrétně ve dvou rovinách.

Tato položka se týká přispívání nealkodiskotéky v oblasti prevence vztahu mladistvých k alkoholu.

Zajímá nás, zda si dobrovolníci myslí, že nealkodiskotéky přispívají k prevenci vztahu mladistvých k alkoholu.

Graf 9: Složení výzkumného vzorku podle toho, zda si respondenti myslí, jestli přispívají nealkodiskotéky k prevenci vztahu mladistvých k alkoholu

U této otázky se setkáváme s tím, že dobrovolníci odpovídají v 44 % „spíše ano“ a v 28 % „ano“. Tyto odpovědi vyznačují opět optimismus v řadách respondentů. Pouhé 4 % nemají na tuto otázku názor. Ovšem 20 % odpovídá „spíše ne“ a 4 % „ne“. Tito dotazovaní si tedy nemyslí, že by nealkodiskotéky přispívali k prevenci vztahu mladistvých k alkoholu.

Tato položka byla vybrána do rozhovoru a nechali jsme ji okomentovat respondenty. Ti neodpovídali jen na to, zda si myslí, že nealkodiskotéky přispívají k prevenci vztahu mladistvých k alkoholu, ale zajímá nás také jak konkrétně.

Respondent č. 1: *„Ať si říká kdo chce co chce, tak diskotéky k preventivní činnosti přispívají. Do jaké míry? Asi tak, že 300 lidí přijde k nám a baví se. Nejdou někam jinam. Jak to ovlivní jejich vztah k alkoholu do budoucna, to si nedokážu odhadovat. Myslím si ale, že k jejich setkání s alkoholem dojde rozhodně později, v době kdy už se na to dívají jinak.“* A jako konkrétní příklad tento respondent uvádí: *„Přišlo nám na diskotéku 312 lidí a bavili se bez alkoholu. Co by dělali, kdyby diskotéka nebyla?“*

Respondent č. 2: *„Myslím, že když vidí svoje vrstevníky, že jdou na diskotéku, kde se nepije a vidí, že se tam dobře baví, tak si asi řeknou, že na tom něco bude.“* Konkrétní příklad

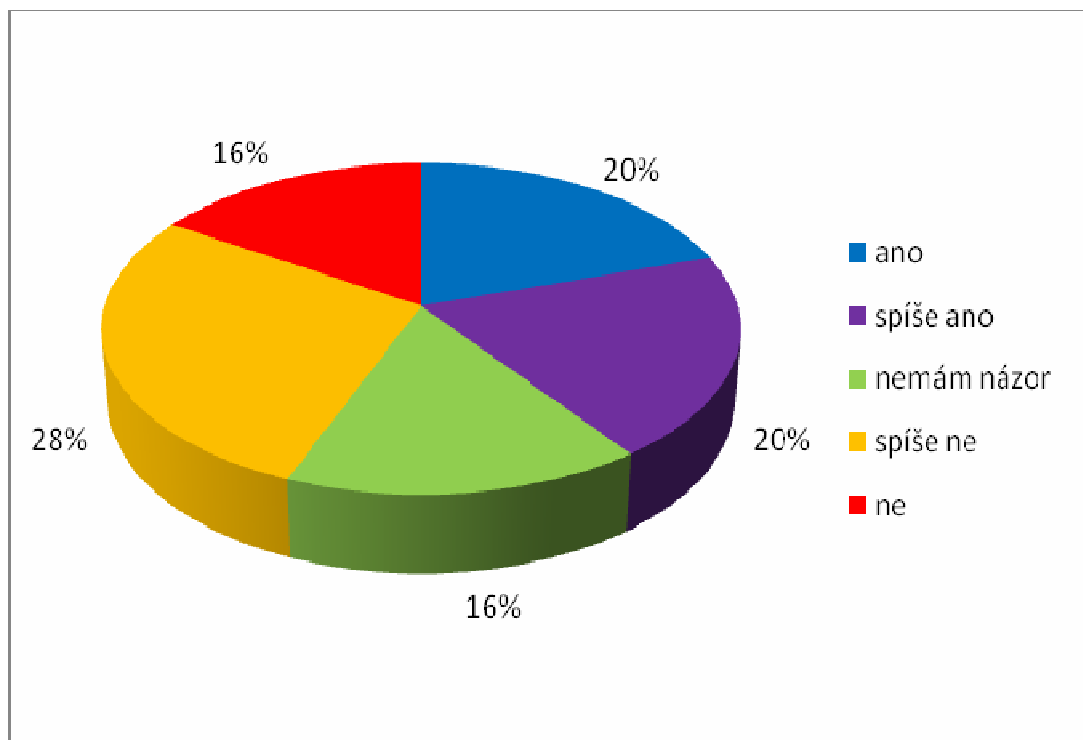
vidí tento respondent „už v tom, že vůbec něco takového, jako je nealkodiskotéka existuje. Je to alternativa.“

Respondent č. 3: „Uřčitý druh prevence to bezpochyby je. Vždyť jen to, že sem na nealkodiskotéku přijde 200 děcek ze sídliště, které zrovna nešly nikam pít, ale rozhodly se strávit večer na nealkodiskotéce, beru jako prevenci.“

K položce 12:

Tato položka se zabývá tím, jestli nealkodiskotéky ovlivňují postoje mládeže k užívání alkoholu.

Graf 10: Rozložení respondentů, podle toho, zda si myslí, jestli nealkodiskotéky ovlivňují postoje mládeže k užívání alkoholu

Dobrovolníci odpovídají takto: Shodně po 20 % odpověděli „ano“ a „spíše ano“ a 28 % si myslí, že „spíše ne“ a 16 % „ne“. Pokud si sečteme tyto procentuální odpovědi, můžeme zjistit, že 44 % se přiklání k odpovědím spíše negativním. Poměrně značných 16 % odpovídá „nemám názor“.

I tuto položku jsme nechali zodpovědět a okomentovat respondenty rozhovoru. V odpovědích nalezneme jisté shody.

Respondent č. 1: *Ovlivňují, odsouvají časovou hranici, kdy se s alkoholem setkají. Čím později, tím líp“*

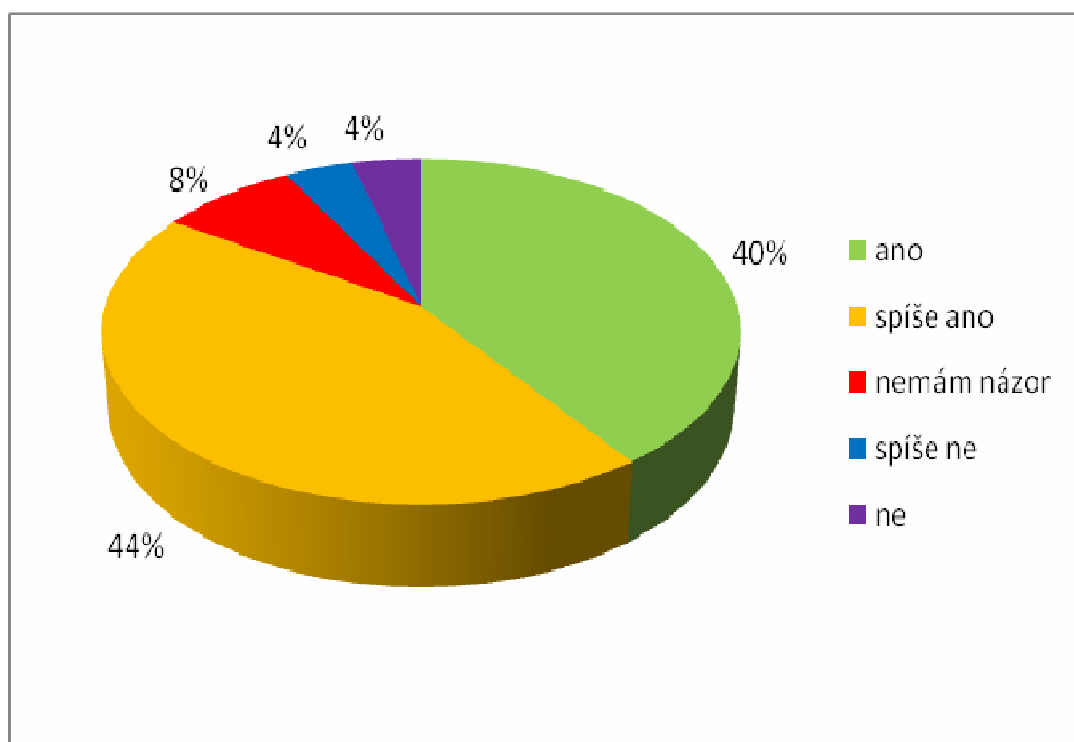
Respondent č. 2: *Musíme stát nohama na zemi, nemyslím si, že by každý, kdo touhle diskotékou projde zůstal nadosmrti abstinent, ale myslím, že určitou stopu to v tom mladém člověku zanechá. V pubertě s alkoholem experimentuje asi každý, ale je potřeba nabídnout alternativu“*

Respondent č. 3: *„Tak asi ovlivňují, ale nějak extrémně asi ne“*

K položce 13:

Tato položka se ptá respondentů, zda si myslí, že se účastníci nealkodiskotéky uvědomují, že se lze bavit i bez alkoholu. Zajímají nás názory respondentů.

Graf 11: Složení odpovědí respondentů podle toho, jestli si myslí, že se návštěvníci nealkodiskoték dovedou bavit i bez alkoholu

U této položky výrazně převažují odpovědi kladné. Respondenti se domnívají, že se návštěvníci nealkodiskoték dovedou bavit i bez alkoholu. Konkrétně 40 % respondentů odpovědělo „ano“ a 44 % „spíše ano“. Pouhých 8 % „nemělo názor“. 4 % z dotazovaných odpověděly negativně „spíše ne“ a další 4 % „ne“. Tito respondenti se domnívají, že se účastníci nealkodiskoték nedovedou bavit bez alkoholu.

K této položce se měli možnost vyjádřit i respondenti rozhovoru.

Respondent č. 1: *„Rozhodně si to uvědomujou. Když se řekne nealko diskotéka, tak to v mnoha lidech vzbudí rozporuplné reakce. Nealko diskotéka? To je nuda, nepije se tam. Nebo, stejně těm děckám nezabráníte aby si tam alkohol přinesli. Takže se tam nakonec stejně pije. ... Nepije! A chodí nám tam. To znamená, že to berou. Nealko není out“*

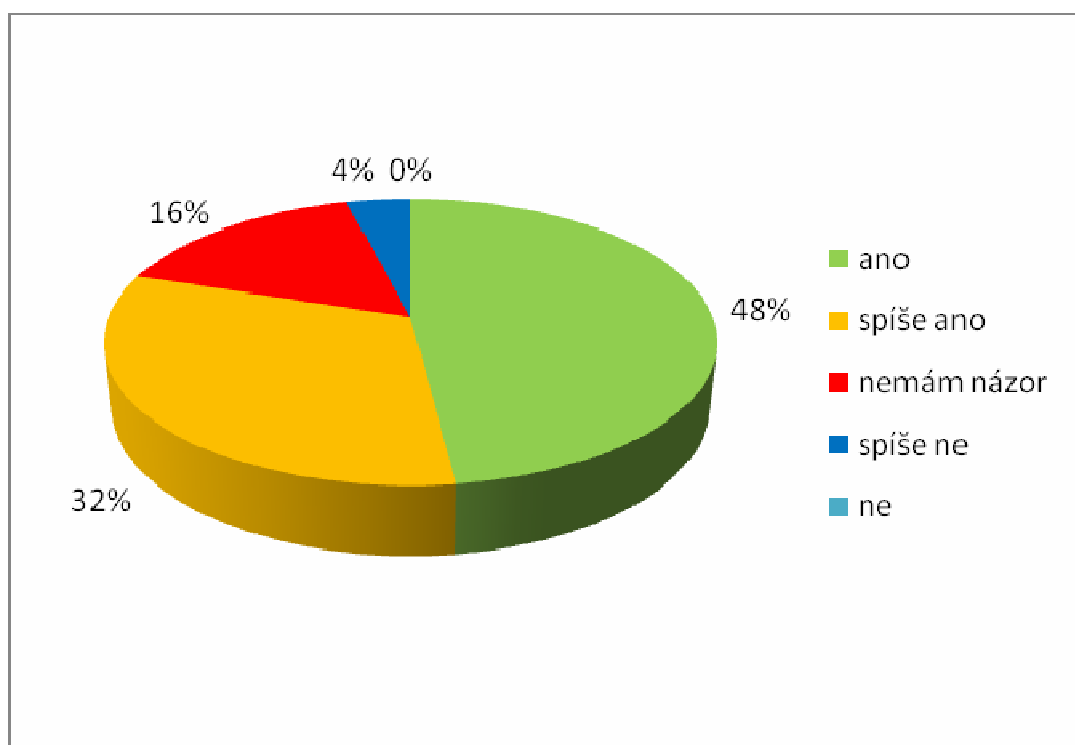
Respondent č. 2: *„Myslím si, že když už sem přijdou, tak se baví a nezáleží na tom, jestli jim to dochází, nebo ne“.*

Respondent č. 3: *„Uvědomujou si to a řekla bych, že jim to nijak nevadí“*

K položce 14:

Tato otázka se týká jednoho z dalších cílů nealkodiskoték, a to socializace mládeže. Zajímá nás, zda si respondenti myslí, zda nealkodiskotéka přispívá k lepší socializaci mládeže.

Graf 12: Rozložení respondentů podle toho, zda si myslí, zda nealkodiskotéka přispívá k procesu socializace mládeže

Plných 48% z našich respondentů si myslí, že nealkodiskotéka přispívá k procesu socializace mládeže a dalších 32% odpovídá „spíše ano“. To znamená opět optimistickou odpověď. 16 % respondentů nemá názor, 4 % se vyjadřuje odpovědí „spíše ne“ a ani jeden respondent, neodpověděl „ne“.

Když jsme požádali respondenty rozhovorů o odpověď na tuto otázku, tak jsme zároveň chtěli, aby nám řekli, jakým způsobem, nealkodiskotéka přispívá k k procesu socializace mládeže. Respondenti odpovídali následovně.

Respondent č. 1: „Nabízíme jim bezpečné prostředí, kde se mohou setkávat. Komunikovat. Seznamovat. Až od nás odejdou, budou už vědět co a jak.“

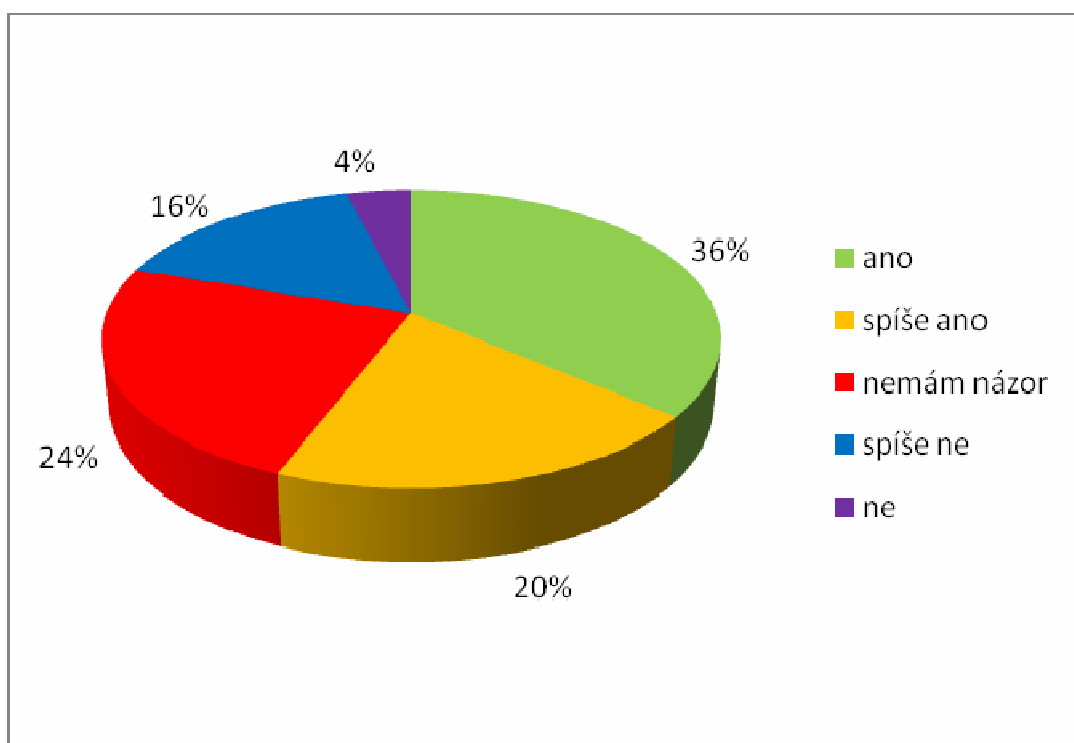
Respondent č. 2: „Je to jejich vstup do společnosti. Učí se tu jakési společenské normy...“

Respondent č. 3: „Mají tady prostor se potkávat, seznamovat a bavit se a mají ten prostor se to naučit.“

K položce 15:

V této položce se zjišťuje, zda nealkodiskotéka pomáhá jejím návštěvníkům učit se lepší sociální komunikaci.

Graf 13: Složení odpovědí respondentů podle toho, zda si myslí, že nealkodiskotéka pomáhá jejím návštěvníkům učit se lepší sociální komunikaci

U této otázky se celých 36% dotazovaných respondentů shodlo na odpovědi „ano“. Tudiž si myslí, že nealkodiskotéka pomáhá jejím návštěvníkům učit se lepší sociální komunikaci. Dalších zajímavých 24 % respondentů uvádí, že na tuto otázku „nemá názor“. V těsném závěsu s 20 % dotazovaných skončila odpověď „spíše ano“. Po ní následovaly dle četnosti odpovědí s 16 % odpověď „spíše ne“ a „ne“ s 4%.

I u této položky nás zajímají další informace, proto jsme se na její rozvedení zeptali v rozhovorech našich respondentů.

Respondent č. 1: „Souvisí to s otázkou před. Nabízíme bezpečné prostředí s morálním zázěmím. Není u nás dovoleno všechno. Nejsme zařízení, kde je všechno dostupné, jen aby

se nalákalo co nejvíc lidí. To se netýká jen alkoholu, ale i sexu. Párty mokré tričko atd. u nás nejsou.“

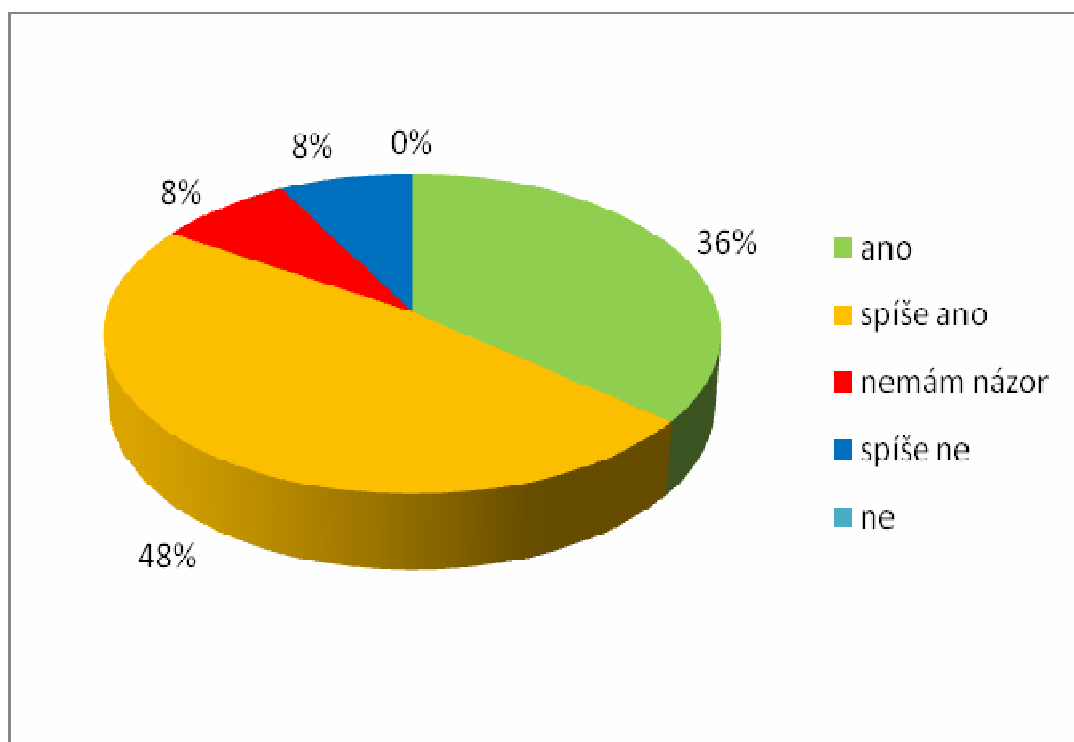
Respondent č. 2: *..“tím, že si zkouší, jak se seznámit na diskotéce, jak si najít nové kámoše, první holku, kluka. Oni se ty věci můžou učit právě tu, bez toho alkoholu.“*

Respondent č. 3: *No, právě tím, jak se učí v tomto prostředí pohybovat. No a krom toho, se třeba líp můžou naučit komunikaci, když jsou střízliví.“*

K položce 16:

Šestnáctá položka se dotazuje, zda si respondenti myslí, že se návštěvníkům nealkodiskoték rozšiřují vrstevnické skupiny. Potažmo zda se na tom podílí nealkodiskotéka.

Graf 14: Složení vzorku respondentů podle toho, zda si myslí, že se návštěvníkům nealkodiskoték rozšiřují vrstevnické skupiny

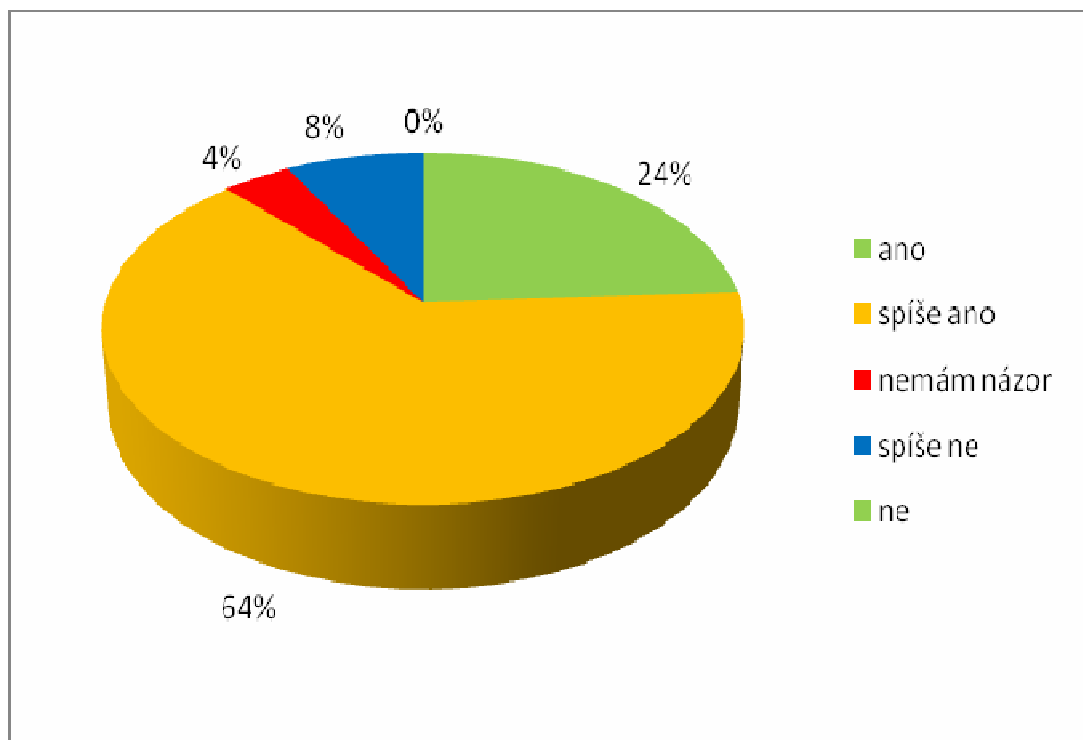

Celých 48 % z dotazovaných uvádí, že si myslí, že se návštěvníkům nealkodiskoték spíše vrstevnické skupiny rozšiřují. 36 % respondentů si byla jista a uvedla, že se vrstevnické skupiny návštěvníkům nealkodiskoték rozšiřují. Shodně 8 % respondentů na tuto otázku „nemá názor“ a také uvádí, že „spíše ne“. Opět ani jeden dotazovaný neuvedl možnost „ne“. Tudíž můžeme říci, že nikdo z dotazovaných dobrovolníků si nemyslí, že by se návštěvníkům nealkodiskoték nerozšiřovaly vrstevnické skupiny.

K položce 17:

Poslední položka dotazníku tvoří samostatnou část dotazníku. Tato poslední otázka se obecně dobrovolníků ptá, zda si myslí, že jsou cíle nealkodiskotéky členy jejího realizačního týmu naplňovány.

Graf 15: Rozložení respondentů, podle toho, zda si myslí, že jsou cíle nealkodiskotéky členy jejího realizačního týmu naplňovány

U této obecné otázky odpovídají respondenti následovně. Většina respondentů uvádí odpověď „spíše ano“. Druhou nejčastější odpovědí v četnosti 36 % je odpověď ano. Takže na tuto poměrně obecnou otázku dostáváme převážně kladnou a pozitivní odpověď z řad námi dotazovaných dobrovolníků a respondentů. Dále shodných 8% vybírá odpověď „nemám názor“ a odpověď „spíše ne“. Nikdo z dotazovaných nezvolil možnost „ne“. Nikdo z dotazovaných dobrovolníků si tedy nemyslí, že by nebyly cíle nealkodiskotéky členy jejího realizačního týmu naplňovány.

Tato položka dotazníku byla pro nás jedna ze stěžejních, nemohla tedy zůstat bez komentáře a odpovědí v rozhovoru. V rozhovorech byla otázka formulována tak abychom dostali širší odpověď, než v dotazníku. (Cíle nealkodiskoték můžeme ve zkratce shrnout do dvou bloků: Umožnit mladým lidem zábavu bez alkoholu a drog v bezpečném prostředí. A pomáhat jim se začleněním do společnosti a nalezením místa ve skupině. Myslíš si, že tyto cíle přípravný tým naplňuje? Kde vidíš silné a slabé stránky?)

Respondent č. 1: *„Myslím, že výsledek ukazuje, že přípravný tým odvádí skvělou práci. Silné stránky se dají těžko specifikovat, je jich tolik. Slabé stránky jsou hlavně únava.“*

Respondent č. 2: *„Tak, myslím si, že v zásadě asi jo, ale vždycky je co zlepšovat, to je jasné. Myslím si, že zábavu těm mladým poskytujeme dobrou – baví se dobře i bez alkoholu, to je vidět. Hlavně, aby si na to vzpomněli i třeba za rok... Tento respondent okomentoval i silné a slabé stránky projektu: „Silné stránky vidím v tom, že už to za ty roky umíme zorganizovat na úrovni. Další pozitivum je to, že máme dobrý dobrovolnický tým a chuť do té práce..No a slabiny... Pro mě osobně asi...únava...A taky to, že nám hrozí stereotyp“*

Respondent č. 3: *„Já si myslím, že prostředí nealkodiskotéky je bezpečné a bez alkoholu a drog, to nám jde. A proto, aby se mohly děcka začlenit do společnosti děláme taky dost...“*

Tento respondent vidí, jako silné stránky nealkodiskoték *„už to, že každých čtrnáct dní dovedeme přitáhnout tolik děcek na diskotéku, kde se nepije“* A za slabiny označuje komunikaci mezi dobrovolníky.

6 ODPOVĚDI NA DÍLČÍ CÍLE VÝZKUMU

Na začátek této kapitoly je třeba říci, že uvedené odpovědi respondentů prezentují jejich osobní postoje a názory. Nejde nám ani tak o zachycení reálného stavu věci, jako o postoj dobrovolníka, který chceme zjistit.

1. dílčí cíl - Zjistit, zda dobrovolníci považují tento projekt za prospěšný v rámci prevence zneužívání alkoholu mládeží.

Zjistili jsme, že 44 % dotázaných respondentů volí odpověď „spíše ano“ a celých 28 % volí „ano“. Můžeme tedy říci, že nadpoloviční většina respondentů souhlasí a považuje nealkodiskotéku za prospěšný projekt v rámci prevence zneužívání alkoholu mládeží. Myslí si, že nealkodiskotéky přispívají v preventivní činnosti v oblasti vztahu mladistvých a alkoholu.

V rozhovorech jsme chtěli po respondentech, aby nám konkretizovali, v čem si myslí, že nealkodiskotéky přispívají v této preventivní činnosti. V odpovědích respondentů můžeme najít společnou myšlenku. Respondenti se shodují, že nealkodiskotéku považují za prospěšnou v rámci prevence zneužívání alkoholu mládeží *„už jen proto, že vůbec něco takového, jako je nealkodiskotéka existuje“* Jeden respondent vyslovil zajímavou myšlenku: *„Přišlo nám na diskotéku 312 lidí a bavili se bez alkoholu. Co by dělali, kdyby diskotéka nebyla?“*

2. dílčí cíl - Zjistit, zda se dobrovolníci ztotožňují s cíli organizace.

Plných 72 % všech dotazovaných respondentů z řad dobrovolníků spolupracujících na nealkodiskotéce se s cíli organizace ztotožňuje plně. Dalších 20 % z nich se ztotožňuje částečně. 8 % dobrovolníků, kteří se podrobili našemu šetření na tuto otázku nemělo názor. Pozitivní zjištění je to, že ani jeden z dobrovolníků neuvedl možnost, že by se částečně neztotožňoval a nebo neztotožňoval s cíli organizace.

Opět jsme použili rozhovor, abychom dostali nějaké konkrétnější odpovědi, které by nám pomohly tuto problematiku lépe popsat. Naši respondenti se plně shodli v tom, že se s cíli organizace plně ztotožňují a rozšiřují nám odpověď o to, co to pro ně znamená. Uvádějí, že: *“ výzvu a velkou zodpovědnost, vždyť mladý člověk je přece nejvíc zranitelný... , být těm děckám nablízku a pomoci jim, když to potřebují... „*

3. dílčí cíl – Zjistit, zda ovlivňuje nealkodiskotéka postoj mladistvých k užívání alkoholu, dle našich respondentů.

Naši respondenti se shodně (po 20%) klonili k odpovědím „ano“ a „spíš ano“, takže tato skupina si myslí, že nealkodiskotéky ovlivňují postoj mládeže k užívání alkoholu. Ovšem čtvrtá skupina z dotazovaných respondentů 28 % volila „spíše ne“ a 16 % „ne“. Můžeme tedy říct, že tito respondenti si nemyslí, že by nealkodiskotéka ovlivňovala postoj mladistvých k užívání alkoholu. Zbylých 16 % byli respondenti bez názoru.

Z rozhovorů jsme mohli získat určité konkretizace, jak odpovídali naši respondenti. Zajímavý názor projevila jeden z respondentů větou: *„Musíme stát nohama na zemi, nemyslím si, že by každý, kdo touhle diskotékou projde zůstal nadosmrti abstinent, ale myslím, že určitou stopu to v tom mladém člověku zanechá. V pubertě s alkoholem experimentuje asi každý, ale je potřeba nabídnout alternativu“.* Tuto tezi můžeme ještě doplnit o myšlenku druhého respondenta: *„Ovlivňují, odsouvají časovou hranici, kdy se s alkoholem setkají. Čím později, tím líp.“*

4. dílčí cíl byl zjistit, zda si naši respondenti myslí, že se návštěvníkům nealkodiskoetky rozšiřují vrstevnické skupiny

Respondenti se v podstatě shodli, že se návštěvníkům nealkodiskotéky jejich vrstevnické skupiny rozšiřují. Konkrétně 36% z nich myslí, že „ano“ a 48 % „spíše ano“. Nikdo z respondentů neodpověděl čistě záporně.

5. dílčí cíl – Zjistit, zda si respondenti myslí, že nealkodiskotéka přispívá k socializaci mládeže.

Tady jsme opět našli shodu v názorech našich respondentů, neboť více než polovina z nich si myslí, že ano. Konkrétně 48 % „ano“ a 32 % „spíše ano“. 16% z dotazovaných „nemělo názor“ na tuto problematiku. Je to škoda, neboť je to jedna z klíčových a cílových oblastí celé nealkodiskotéky.

I tuto otázku jsme položili respondentům rozhovoru proto, aby se nám dostalo konkrétnějších odpovědí, než nám poskytuje dotazník. Ti, viděli příspěvek nealkodiskoték k socializaci mládeže v několika rovinách a především pak v myšlence: *„Nabízíme jim bezpečné prostředí, kde se mohou setkávat, až od nás odejdou, budou vědět, co a jak.“*

6. dílčí cíl – Cíl, který nesmí být opomenut a přímo je jednou otázkou obsažen i v dotazníku je, zda si respondenti myslí, že jsou cíle nealkodiskotéky jejím realizačním týmem naplňovány

Zde dobrovolníci v podstatě v sebehodnocení, našli shodu a vyřkli myšlenku, že jsou tyto cíle „spíše naplňovány“ (64%). Optimistických 24 % myslí, že cíle nealkodiskotéky naplňovány jejím realizačním týmem jsou. Přísných 8 % respondentů myslí, že „spíš ne“ a 4 % bohužel na tuto problematiku „nemají názor“. Nikdo z dotázaných respondentů nezvolil možnost „ne“. Můžeme tedy říci, že si dobrovolníci nemyslí, že by cíle nealkodiskoték jejím realizačním týmem nebyly naplňovány.

Tato položky si vysloveně žádá podrobnější odpověď, proto byla položena i respondentům rozhovoru a jejich odpovědi můžeme interpretovat a shrnout. Naši respondenti vyslovují souhlas s tvrzením, že stanovené cíle projektu jsou přípravným týmem naplňovány. Jejich odpovědi konkretizují silné a slabé stránky projektu. Jako pozitiva vidí: *„v tom, že už to za ty roky umíme zorganizovat na úrovni. Další pozitivum je to, že máme dobrý dobrovolnický tým a chuť do té práce.“* A jako slabinou označují únavu dobrovolníků a možné problémy v komunikaci mezi nimi.

ZÁVĚR

Salesiáni vytvářejí řeholní společenství uprostřed římskokatolické církve. Jejich hlavním posláním je práce s mládeží po vzoru Dona Bosca. U nás Salesiáni působí asi od začátku 20. století a v současné době u nás působí napříč celou republikou. Jedním z jejich působišť je také Zlín, konkrétně Salesiánský klub mládeže Zlín (SKM Zlín), kde se realizuje projekt „Nealkodiskotéky“. Tento projekt z velké většiny stojí na dobrovolnické práci.

Poté jsem se již zaměřil na část praktickou. Provedl jsem výzkum, jehož cílem bylo zjistit určité postoje dobrovolníků k plnění cílů projektu „Nealkodiskotéka“. Svým výzkumem jsem se pokusil zjistit a interpretovat, jaké postoje mají dobrovolníci, kteří spolupracují na projektu nealkodiskotéky, k naplňování jejích cílů. Použil jsem nejprve dotazník po sléze polostrukturovaný rozhovor.

Zjistili jsme, že dobrovolníci, kteří spolupracují na "Nealkodiskotékách", jsou všeobecně přesvědčeni, že cíle tohoto projektu jsou naplňovány. Připouští si, že i v tomto ohledu existují nedokonalosti, ale na druhou stranu vidí za celým týmem kus dobře odvedené práce.

Uvědomuji si, že dotazník, jako nástroj výzkumu, nepodává přesné informace, právě proto jsme použili také rozhovor, který měl odpovědi respondentů konkretizovat.

Přínos této práce pro bude spočívat v tom, můžeme právě zjištěná data ihned aplikovat do praxe a pracovat s nimi. Konkrétně pro mě (protože jsem vedoucí "nealkodiskoték") jsou výsledky cenné a můžu s nimi operovat při další práci s dobrovolníky. (Např. když jsem zjistil, že pociťují velkou únavu.

To, že si samotní dobrovolníci myslí, že naplňujeme cíle, které jsme si vytyčili máme potvrzeno. Ovšem zároveň hned vyvstávají další otázky do budoucna, které nám pomohl výzkum také načrtnout. (udržení standardu práce, únava dobrovolníků, důsledné dodržování pravidel..)

Tato práce se snaží popsat současný stav, názory dobrovolníků, kteří na projektu spolupracují. Do budoucna je zde určitě prostor pro další výzkum, který by mohl ze zjištěných dat vycházet.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografické zdroje:

- [1] BOSCO, J. *Preventivní systém při výchově mládeže*. Torino: 1877.
- [2] BOSCO, T. *Dej mi duše: Salesiánská tradice*. 1. vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2006. ISBN 80-7192-882-8.
- [3] KOZUBÍK, M. *Postoje k alkoholu účastníků volnočasových aktivit Salesiánského klubu mládeže Zlín*. Zlín, 2008. Bakalářská práce na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.
- [4] MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha : Portál, 2003. ISBN 978-80-7367-368-0.
- [5] PÁVKOVÁ J. a kol.; ***Pedagogika volného času***; Portál, Praha 1999
- [6] PAVLICOVÁ, H. a kol. *Slovník – Judaismus, Křesťanství, Islám*. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 1994. ISBN 80-204-0440-6.
- [7] PETRÁČKOVÁ, Věra, et al. *Akademický slovník cizích slov*. Praha : Akademia, 1998. 834 s. ISBN 80-200-0607-9.
- [8] PIKNOVÁ, M. *Uplatňování preventivního systému Dona Bosca v salesiánském středisku ve Zlíně*. Olomouc, 2006. Bakalářská práce na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci na katedře křesťanské výchovy.
- [9] TOŠNER, J., SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-514-8.
- [10] VÁŇOVÁ, J., KAPLÁNEK, M. *Práce v Salesiánském duchu*, Praha : Salesiánská provincie Praha, 2002.
- [11] VINKLÁROVÁ, R. *Motivace dobrovolníků v SKM Zlín – víra nebo idea*. Bakalářská práce. Zlín : Univerzita Tomáše Bati, Fakulta humanitních studií, 2007.
- [12] VRACOVSKÝ, J. *Chaloupky*. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-705-1
- [13] Výroční zpráva SKM Zlín, 2006

- [14] Zákon o sdružování občanů č. 83/1990 Sb.
- [15] Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě.

Internetové zdroje:

- [16] *Dobrovolnik.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-04-14]. Www.dobrovolnik.cz. Dostupné z <www: <<http://www.dobrovolnik.cz/nabidka.shtml>>
- [17] *ABC svatých* [online]. 2010 [cit. 2010-04-30]. ABC svatých. Dostupné z WWW: <<http://www.abcsvatych.com/mesice/1/leden31.htm>>.
- [18] KŘÍŽ, Jan. *FATYM.com* [online]. 17. 10. 2009 [cit. 2010-04-15]. Poznatky o výchově - Preventivní výchovný systém Dona Bosca. Dostupné z WWW: <<http://www.fatym.com/view.php?navezclanku=poznatky-o-vychove-preventivni-vychovny-system-dona-bosca&cisloclanku=2009100027>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

SKM Zlín Salesiánský klub mládeže Zlín

USA Spojené státy Americké

ČR Česká republika

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Složení vzorku respondentů podle věku a pohlaví	33
--	----

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Složení vzorku respondentů, dle jejich statutu	34
Graf 2: Délka dobrovolné služby na nealkodiskotéce dotazovaných respondentů.....	35
Graf 3: Rozložení respondentů podle toho, zda vykonávají svou dobrovolnou službu v rámci SKM Zlín pouze na nealkodiskotéce, nebo i v jiných jeho aktivitách	36
Graf 4: Schéma respondentů dle rozložení jejich ztotožnění s cíli organizace SKM Zlín	37
Graf 5: Rozložení vzorku respondentů podle toho, zda je jejich postoj k cílům SKM Zlín ovlivňuje v osobním životě.....	38
Graf 6: Rozložení respondentů podle toho, jak je jejich postoj k cílům SKM Zlín ovlivňuje do jejich života	39
Graf 7: Rozložení respondentů, podle toho, zda si myslí, že nealkodiskotéky ovlivňují jejich návštěvníky do osobního života.....	40
Graf 8: Rozložení respondentů, dle toho, jak si myslí, že ovlivňuje nealkodiskotéka její návštěvníky do osobního života	41
Graf 9: Složení výzkumného vzorku podle toho, zda si respondenti myslí, jestli přispívají nealkodiskotéky k prevenci vztahu mladistvých k alkoholu	43
Graf 10: Rozložení respondentů, podle toho, zda si myslí, jestli nealkodiskotéky ovlivňují postoje mládeže k užívání alkoholu.....	44
Graf 11: Složení odpovědí respondentů podle toho, jestli si myslí, že se návštěvníci nealkodiskoték dovedou bavit i bez alkoholu	45
Graf 12: Rozložení respondentů podle toho, zda si myslí, zda nealkodiskotéka přispívá k procesu socializace mládeže	47
Graf 13: Složení odpovědí respondentů podle toho, zda si myslí, že nealkodiskotéka pomáhá jejím návštěvníkům učit se lepší sociální komunikaci	48
Graf 14: Složení vzorku respondentů podle toho, zda si myslí, že se návštěvníkům nealkodiskoték rozšiřují vrstevnické skupiny	49
Graf 15: Rozložení respondentů, podle toho, zda si myslí, že jsou cíle nealkodiskotéky členy jejího realizačního týmu naplňovány	50

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK	62
PŘÍLOHA P II: PŘEPIS ROZHOVORU č. 1.....	64
PŘÍLOHA P III: PŘEPIS ROZHOVORU č. 2	66
PŘÍLOHA P IV PŘEPIS ROZHOVORU č. 3	68

10. Pokud ano, jak?
- a) *pozitivně*
 - b) *spíše pozitivně*
 - c) *nevím jak*
 - d) *spíše negativně*
 - e) *negativně*
-
11. Myslíš si, že nealkodiskotéky přispívají k preventivní činnosti v oblasti vztahu mladistvých k alkoholu?
- a) *ano*
 - b) *spíše ano*
 - c) *nemám názor*
 - d) *spíše ne*
 - e) *ne*
12. Myslíš si, že nealkodiskotéky ovlivňují postoje mládeže k užívání alkoholu?
- a) *ano*
 - b) *spíše ano*
 - c) *nemám názor*
 - d) *spíše ne*
 - e) *ne*
13. Myslíš si, že si návštěvníci diskotéky uvědomují, že se lze bavit bez alkoholu?
- a) *ano*
 - b) *spíše ano*
 - c) *nemám názor*
 - d) *spíše ne*
 - e) *ne*
14. Myslíš si, že nealkodiskotéka přispívá k socializaci mládeže?
- a) *ano*
 - b) *spíše ano*
 - c) *nemám názor*
 - d) *spíše ne*
 - e) *ne*
15. Myslíš si, že nealkodiskotéka napomáhá učit návštěvníky lepší sociální komunikaci?
- a) *ano*
 - b) *spíše ano*
 - c) *nemám názor*
 - d) *spíše ne*
 - e) *ne*
16. Myslíš si, že se návštěvníkům nealkodiskotéky rozšiřují vrstevnické skupiny?
- a) *ano*
 - b) *spíše ano*
 - c) *nemám názor*
 - d) *spíše ne*
 - e) *ne*
-
17. Myslíš si, že jsou cíle nealkodiskotéky realizačním týmem naplňovány?
- a) *ano*
 - b) *spíše ano*
 - c) *nemám názor*
 - d) *spíše ne*
 - e) *ne*

PŘÍLOHA P II: PŘEPIS ROZHOVORU č. 1

Respondent č. 1

Věk: 24

Povolání: Student MUNI

1. Hlavním posláním SKM Zlín je „doprovázet mladého člověka na cestě k dospělosti“. Ztotožňuješ se s tímto posláním? Co to pro tebe znamená?

„Ano, s tímhle cílem se naprosto ztotožňuju. Myslím, že mladí lidé potřebují vzor a přítele. Potřebují, aby se jim někdo věnoval, když se jim kolikrát doma pozornosti nedostává. Pro mě to znamená, že na to středisko zajdu a část svého času věnuju jim.“

2. Jakým způsobem, podle tebe, ovlivňují nealkodiskotéky její návštěvníky do jejich osobního života?

„Já doufám, že pozitivně. Nedělám si iluze o tom, že když k nám někdo chodí, tak pak nebude pít. To bych ani nechtěl. Ale rozhodně jim tímhle dáváme možnost, aby se pobavili a alkohol si nechali až na dobu, kdy budou starší. V kolika to bude, to už není jasné. Dál je tady nabídnuté přátelství z naší strany. „

3. Myslíš si, že nealkodiskotéky přispívají k preventivní činnosti v oblasti vztahu mládeže k alkoholu? Můžeš uvést konkrétní příklad?

„Ať si říká kdo chce co chce, tak diskotéky k preventivní činnosti přispívají. Do jaké míry? Asi tak, že 300 lidí přijde k nám a baví se. Nejdou někam jinam. Jak to ovlivní jejich vztah k alkoholu do budoucna, to si nedokážu odhadovat. Myslím si ale, že k jejich setkání s alkoholem dojde rozhodně později, v době kdy už se na to dívají jinak.

Příklad? Přišlo nám na diskotéku 312 lidí a bavili se bez alkoholu. Co by dělali, kdyby diskotéka nebyla?“

4. Domníváš se, že nealkodiskotéky ovlivňují postoj mládeže k užívání alkoholu?

„Ovlivňují, odsouvají časovou hranici, kdy se s alkoholem setkají. Čím později, tím líp.“

5. Myslíš si, že si návštěvníci nealkodiskoték uvědomují, že se lze bavit i bez alkoholu? Domníváš se, že jim „dochází“, že se dobře baví i střízliví?
„Rozhodně si to uvědomují. Když se řekne nealko diskotéka, tak to v mnoha lidech vzbudí rozporuplné reakce. Nealko diskotéka? To je nuda, nepije se tam. Nebo, stejně těm děckám nezabráníte aby si tam alkohol přinesli. Takže se tam nakonec stejně pije. ... Nepije! A chodí nám tam. To znamená, že to berou. Nealko není out.“

6. Jakým způsobem, podle tebe, přispívá nealkodiskotéka k socializaci mládeže?
„Nabízíme jim bezpečné prostředí, kde se mohou setkávat. Komunikovat. Seznamovat. Až od nás odejdou, budou už vědět co a jak.“

7. Myslíš si, že se na nealkodiskotéce mohou návštěvníci naučit lepší sociální komunikaci? Jakým způsobem?
„Souvisí to s otázkou před. Nabízíme bezpečné prostředí s morálním zázemím. Není u nás dovoleno všechno. Nejsme zařízení, kde je všechno dostupné, jen aby se nalákalo co nejvíc lidí. To se netýká jen alkoholu, ale i sexu. Párty mokré tričko atd. u nás nejsou.“

8. Cíle nealkodiskoték můžeme ve zkratce shrnout do dvou bloků: Umožnit mladým lidem zábavu bez alkoholu a drog v bezpečném prostředí. A pomáhat jim se začleněním do společnosti a nalezením místa ve skupině. Myslíš si, že tyto cíle přípravný tým naplňuje? Kde vidíš silné a slabé stránky?
„Myslím, že výsledek ukazuje, že přípravný tým odvádí skvělou práci. Silné stránky se dají těžko specifikovat, je jich tolik. Slabé stránky jsou hlavně únava.“

Děkuji za rozhovor

PŘÍLOHA P III: PŘEPIS ROZHOVORU č. 2

Respondent č. 2

Věk: 39

Povolání: OSVČ

1. Hlavním posláním SKM Zlín je „doprovázet mladého člověka na cestě k dospělosti“. Ztotožňuješ se s tímto posláním? Co to pro tebe znamená?

„Hmm, ztotožňovat..Ztotožňuju, jinak bych tu přece nebyl. (smích) Ne, vážně, určitě ztotožňuju a znamená to pro mě výzvu a velkou zodpovědnost, vždyť mladý člověk je přece nejvíc zranitelný.“

2. Jakým způsobem, podle tebe, ovlivňují nealkodiskotéky jejich návštěvníky do jejich osobního života?

„No, tak řekl bych, že je pro drtivou většinu z děcek, co sem přijdou, je to první diskotéka, na kterou se dostali. Budou to pro ně hezké vzpomínky, až budou starší. Myslím si, že je dobré, že prožijou svůj vstup do společnosti právě tady – na nealko. Snad jim v hlavách utvívá, že se dovedou dobře pobavit, aniž by se opili.“

3. Myslíš si, že nealkodiskotéky přispívají k preventivní činnosti v oblasti vztahu mládeže k alkoholu? Můžeš uvést konkrétní příklad?“

„Příklad vidím už v tom, že vůbec něco takového, jako je nealkodiskotéka existuje. Je to alternativa. Je to pro ty mladé možnost volby. Myslím, že když vidí svoje vrstevníky, že jdou na diskotéku, kde se nepije a vidí, že se tam dobře baví, tak si asi řeknou, že na tom něco bude.“

4. Domníváš se, že nealkodiskotéky ovlivňují postoj mládeže k užívání alkoholu?

„Musíme stát nohama na zemi, nemyslím si, že by každý, kdo touhle diskotékou projde zůstal nadosmrti abstinent, ale myslím, že určitou stopu to v tom mladém člověku zanechá. V pubertě s alkoholem experimentuje asi každý, ale je potřeba nabídnout alternativu“.

5. Myslíš si, že si návštěvníci nealkodiskoték uvědomují, že se lze bavit i bez alkoholu? Domníváš se, že jim „dochází“, že se dobře baví i střízliví?

„Myslím si, že když už sem přijdou, tak se baví a nezáleží na tom, jestli jim to dochází, nebo ne“.

6. Jakým způsobem, podle tebe, přispívá nealkodiskotéka k socializaci mládeže?

„Je to jich vstup do společnosti. Učí se tu jakési společenské normy, jak se chovat na diskotéce, jak sbalit holku, prostě ..je to taková realita nanečisto“ (smích).

7. Myslíš si, že se na nealkodiskotéce mohou návštěvníci naučit lepší sociální komunikaci? Jakým způsobem?

„Můžou. Právě tím, že si zkouší, jak se seznámit na diskotéce, jak si najít nové kámoše, první holku, kluka... Nebo když vidíš, jak ten patnáctiletý kluk vyzve holku k tanci... Oni se ty věci mohou učit právě tu, bez toho alkoholu.“

8. Cíle nealkodiskoték můžeme ve zkratce shrnout do dvou bloků: Umožnit mladým lidem zábavu bez alkoholu a drog v bezpečném prostředí. A pomáhat jim se začleněním do společnosti a nalezením místa ve skupině. Myslíš si, že tyto cíle přípravný tým naplňuje? Kde vidíš silné a slabé stránky?

„Tak, myslím si, že v zásadě asi jo, ale vždycky je co zlepšovat, to je jasné. Myslím si, že zábavu těm mladým poskytujeme dobrou – baví se dobře i bez alkoholu, to je vidět. Hlavně, aby si na to vzpomněli i třeba za rok...No a díky tomu, že se tu dobře baví a je tu taková přátelská atmosféra, tak si třeba najdou nové kámoše, třeba...“

A kde vidíš silné a slabé stránky nealkodiskoték?

„Silné stránky vidím v tom, že už to za ty roky umíme zorganizovat na úrovni. Další pozitivum je to, že máme dobrý dobrovolnický tým a chuť do té práce..No a slabiny... Pro mě osobně asi...únava...A taky to, že nám hrozí stereotyp, že tu prostě budem chodit, jak do fabriky na cvičky.“

Děkuji za rozhovor

PŘÍLOHA P IV PŘEPIS ROZHOVORU č. 3

Respondent č. 3

Věk: 22

Povolání: studentka UTB

1. Hlavním posláním SKM Zlín je „doprovázet mladého člověka na cestě k dospělosti“. Ztotožňuješ se s tímto posláním? Co to pro tebe znamená?

„Jo, ztotožňuju. Znamená to, být těm děckám nablízku a pomoci jim, když to potřebují.“

2. Jakým způsobem, podle tebe, ovlivňují nealkodiskotéky jejich návštěvníky do jejich osobního života?

„Pevně věřím tomu, že pozitivně. Když se dovedou pobavit na nealkodisko střízliví, tak se třeba dovedou pobavit střízliví příště na normální diskotéce.“

3. Myslíš si, že nealkodiskotéky přispívají k preventivní činnosti v oblasti vztahu mládeže k alkoholu? Můžeš uvést konkrétní příklad?

„Určitý druh prevence to bezpochyby je. Vždyť jen to, že sem na nealkodiskotéku přijde 200 děcek ze sídliště, které zrovna nešly nikam pít, ale rozhodly se strávit večer na nealkodiskotéce, beru jako prevenci. Taky jako prevence asi působí, že si ty děcka třeba uvědomí, že si šli zapařit a nemusely u toho pít.“

4. Domníváš se, že nealkodiskotéky ovlivňují postoj mládeže k užívání alkoholu?

„Tak asi ovlivňují, ale nějak extrémně asi ne“.

5. Myslíš si, že si návštěvníci nealkodiskoték uvědomují, že se lze bavit i bez alkoholu? Domníváš se, že jim „dochází“, že se dobře baví i střízliví?

„Uvědomujou si to a řekla bych, že jim to nijak nevadí. Ti, co se chtěou bavit, se baví i střízliví“.

6. Jakým způsobem, podle tebe, přispívá nealkodiskotéka k socializaci mládeže?

„Mají tady prostor se potkávat, seznamovat a bavit se a mají ten prostor se to naučit. Je fajn, je u toho někdy vidět.“

7. Myslíš si, že se na nealkodiskotéce mohou návštěvníci naučit lepší sociální komunikaci? Jakým způsobem?

„No, právě tím, jak se učí v tomto prostředí pohybovat. No a krom toho, se třeba líp můžou naučit komunikaci, když jsou střízliví.“

8. Cíle nealkodiskoték můžeme ve zkratce shrnout do dvou bloků: Umožnit mladým lidem zábavu bez alkoholu a drog v bezpečném prostředí. A pomáhat jim se začleněním do společnosti a nalezením místa ve skupině. Myslíš si, že tyto cíle přípravný tým naplňuje? Kde vidíš silné a slabé stránky?

„Já si myslím, že prostředí nealkodiskotéky je bezpečné a bez alkoholu a drog, to nám jde. A proto, aby se mohly děcka začlenit do společnosti děláme taky dost...“

A když zhodnotíš silné a slabé stránky?

„Slabiny určitě máme, to je jasné.. Ale neviděla bych to nijak černě...“

Zkus říct nějakou konkrétní...

„Hmm, měli bychom vypilovat komunikaci mezi náma dobrovolníkama“

A nějaká silnou silnou stránku...

„Už to, že každých čtrnáct dní dovedeme přitáhnout tolik děcek na diskotéku, kde se nepije“

Děkuji za rozhovor